

7md

2014 m. sausio 31 d., penktadienis

Nr. 4 (1065) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ė | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

3

Festivalis „Kitoks teatras vaikams“

4

Ar Donelaitis yra atėjęs į lietuvių kultūrą?

5

Meno projektas „Sąrašas“

6

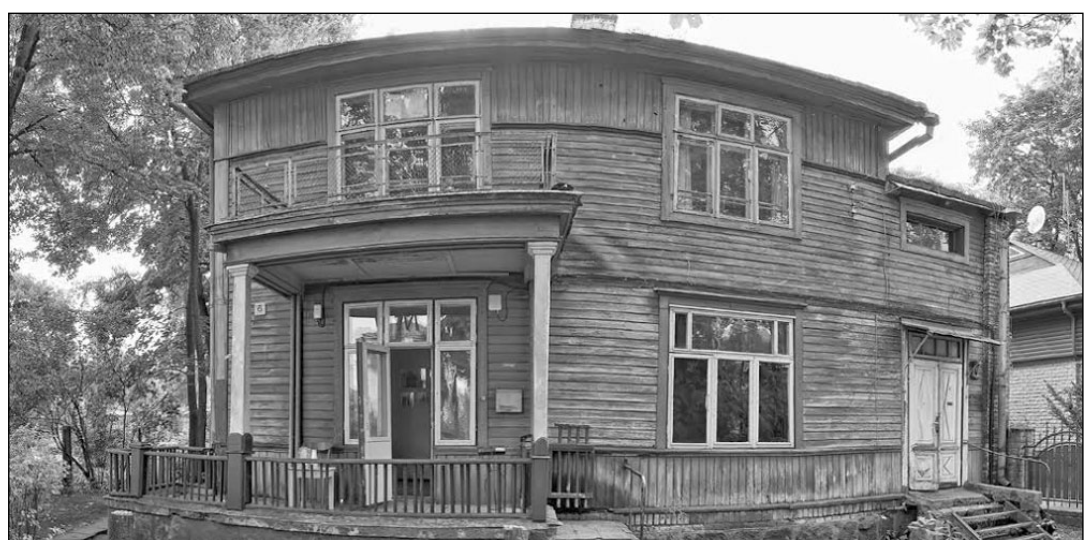
Povilo Ričardo Vaitiekūno piešiniai

8

„Žiemos ekranų“ svečias Otaras Joselianis

9

Nauji filmai – „Šeimos albumas: rugpjūtis“

„Malonioji 6“

P. KARPO NUOTR.

„Malonioji 6“: istorija ir tėsinio pradžia

Pokalbis su buvusiais projektų erdvės šeimininkais Ūla Tornau ir Žilvinu Landzbergu

Birutė Pankūnaitė

Nuo 2012 m. pradžios Vilniuje, Žvėryne, ėmė veikti menininko Žilvino Landzbergo ir menotylininkės Ūlos Tornau inicijuota ir prižiūrima projektų erdvė „Malonioji 6“. Šių metų sausio mėnesį ją perima Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjunga (LTMKS). Veiksmą ženklina sausio 18 d. atsidariusi paroda-performansas „LET-ME-IN“ (su aliuzija į organizacijos tinklalapį *letmekoo.lt*), kuria siekiama „apibrėžti tarpdisciplininės kūrybos teritorijos kontūrus“. Pristato nauji, 2013 m. prisijungę organizacijos nariai: Saulius Leonavičius, Julius Balčikonis, Vitalijus Červiakovas, Vsevolodas Kovalevskis, Dalia Mikonytė, Laima Kreivytė, Coolturistės, Danutė Gambickaitė, Milda Laužikaitė, Justė Margarita. „Maloniosios 6“ transformacija – puiki proga išgirsti buvusius erdvės šeimininkus.

Kokių intencijų vedami ėmėtės šios veiklos? Pradėjote beveik „netyčia“, tiesiog palankiai susiklosčius aplinkybėms ar kaip nors kitaip?

Žilvinas Landzbergas: Daugiau

nei prieš dvejus metus, kai pradėjome, jutome elementarų poreikį parodyti autorius, kurie tikrai kuria, jaudinasi ir akumuliuoja naujas formas. Tuomet trūko spalvų: juk menas – kaip gėlės, kuo didesnė įvairovė – tuo sveikiau. Pati erdvė buvo sąmoningai pasirinkta su nuoroda į XIX a. saloną, butą, kuris virsta kultūriniu centru. Jau per pirmą parodą iš kelių menininkų sulaukėm kritikos dėl apšvietimo ir stiliškos. Atsakaiu, kad čia Vilnius ir tiek mastelis, tiek estetika labai vilnietiška. Patalpas padarėme iš to, ką turėjome, ką radome šiame name, ką aptikome darydami remontą. Žmonės net neįsivaizduoja, kad tai privati iniciatyva, mecenavimas iš savo kišenės, mokant už nuomą, remontą ir šildymą, labdaringas darbas, kurio neišsina kritikuoti. Tai ne iš mokesčių mokėtojų pinigų įsteigtas meno centras, kuriame galima viską pašiepti ir nūci. „Malonioji“ – tai privati erdvė: tu ateini į svečius, o svečiuose, jei vaišina vakariene, negražu kritikuoti padažą ar tikrinti lėkštės švarą. Tai labai svarbu, ypač šiandien, kai pinigai paprastai nuasmeninami ir labai ne-

apdairiai leidžiami. Ši erdvė – ne baltas kubas, o kambariai su langais, pro kuriuos veržiasi gyvenimas, metų laikai, keičiasi apšvietimas, net oras. Visa tai labai veikia darbus. Gal dėl to autoriai labai nori matyti savo darbus pavasarį ir tik kai kuriems patinka žiema. Keista, bet pats, kaip menininkas, iki tol apie tai nepagalvodavau. Be to, kai atsikėlėme į „Maloniją“, susidūrėme ne su meniniu kontekstu, kuris vienai ar kitaip yra visose meno erdvėse, o su istoriniu. Į paviršių pradėjo kilti namo istorijos, kurios tiesiogiai veikia aplinką ir darbus.

Ūla Tornau: Prieš kelerius metus susikaupė daug noro rodyti, žiūrėti ir kalbėtis apie meno kūrinius labiau asmeniškai ir neformaliai. Pasiilgome vietos, kurioje, viena vertus, kūrinio eksponavimas nebūtinai reikalauja didelių erdvių, finansų, reprezentacijos, organizacinių ir techninių pajėgų, bet, kita vertus, išlaikoma tiesiog „skvotinė“ alternatyva. Pažinojome žmonių Lietuvoje ir užsienyje, ku-

NUKELTA | 7 PSL.

Kibirškšties ilgesys

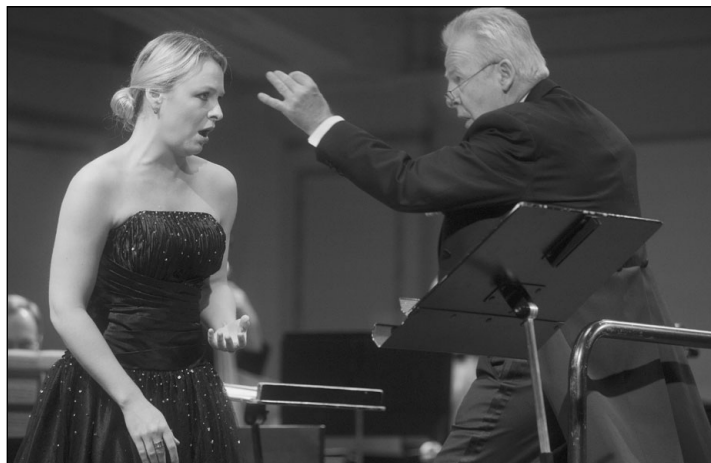
Lietuvos kamerinio orkestro ir Julios Novikovos koncertas Nacionalinėje filharmonijoje

Kamilė Rupeikaitė

Georgas Friedrichas Händelis ir Wolfgangas Amadeusas Mozartas – šių kompozitorių muzikos klausytis einame tada, kai pajuntame grožio ir tauraus paprastumo poreikį, kai pavargstame nuo kasdienių įtampų, nesibaigiančių stresų, blogų naujienų per televiziją ar internete; kai, anot I a. graikų–žydų mąstytojo Filono Aleksandriečio, „išsiderina vidinių balsų kombinacija“ ir norisi atkurti dvasinę pusiausvyrą. Tokia amžinybės harmonija alsuojanti muzika, kad atkurtų ir subalansuotų, negali skambėti bet kaip. Ji turi būti atliekama taip pat puikiai.

Sausio 25 d. koncerto Nacionalinėje filharmonijoje artistai – Lietuvos kamerinis orkestras (meno vadovas Sergejus Krylovas), diriguojamas mūsų publikai jau pažįstamo W.A. Mozarto tėvynainio Georgo Marko (Austrija), ir dainininkė, sopranas Julia Novikova (Rusija, Austrija) parengė G.F. Händelio ir W.A. Mozarto populiarių kūrinių programą. Solo partijas orkestre atliko jaunieji LKO muzikantai Simas Tankevičius, Kostas Tumosa (smuikai) ir Rokas Vaitkevičius (violončelė).

Bene labiausiai šiame koncerte magėjo išgirsti pirmą kartą Lietuvoje viešėjusią dainininkę, Sankt Peterburgo valstybinės N. Rimskio-

Julia Novikova ir Georg Mark

D. MATVEJEVO NUOTR.

Korsakovo konservatorijos profesorės Olgos Kondinos klasės absolventė J. Novikovą, kuri jau yra sukūrusi svarbių vaidmenų Vokietijos, Austrijos, Prancūzijos, Vengrijos, Argentinos ir kitų šalių teatruose. J. Novikovos repertuare – lyrinio ir koloratūrinio soprano partijos; tarptautinė bendruomenė į solistę dėmesį atkreipė 2009 m., kai ji tapo jaunųjų vokalistų konkurso „Operalia“, kurį 1993 m. įsteigė žymusis tenoras Placido Domingo, nugalėtoja, o 2010 m. J. Novikova sukurtas Džildos vaidmuo operoje filme „Rigoletas iš Mantujos“ pagal G. Verdi operą „Rigoletas“ (filmuota Mantujos hercogo rūmuose, rež. Marco Bellochio, dirigavo Zu-

binas Mehta, Rigoletto partiją dainavo Placido Domingo, spektaklis buvo tiesiogiai transliuojamas į 148 šalis) buvo labai palankiai įvertintas tarptautinių operos kritikų. Tad sveikintina Lietuvos nacionalinės filharmonijos pozicija kviesi ir Lietuvos publikai pristatyti sparčiai muzikos pasaulyje garsėjančius atlikėjus.

Tik išėjusi į sceną, besišypsanti J. Novikova sudarė mielos ir šiltos asmenybės įspūdį. Jos balsas nėra galingas, bet švelnus ir skaidrus, dainininkė puikiai intonuoja. Tačiau išklusius atliktą programą susidarė įspūdis, kad veikalai – o skambėjo G.F. Händelio arijos „Rejoice greatly“, o Daughter of Sion“ iš oratorijos

„Mesijas“, „Let the bright Seraphim“ iš oratorijos „Samsonas“, „Ah, mio cor!“ iš operos „Alcina“ ir W.A. Mozarto motetas „Exsultate, jubilate“ KV 165 – pasirinkti ne itin apgalvotai. Pirmiausia dėl technikos – nors atlikimo tempas nebuvo itin greitas, jautėsi, kad dainininkė susikoncentravusi į virtuosinių arijų smulkiųjų natų atlikimą; dėl šios priežasties melizmos ir arijoje „Rejoice greatly...“, ir „Let the bright Seraphim“ skambėjo gana sukaustyti, buvo justai techninės pastangos, balsas nesiliejo lengvai. Savo ruožtu Lietuvos kamerinis orkestras dar kartą įrodė esąs vienas pajėgiausių Lietuvos kolektyvų ir tikras šio repertuaro meistras.

Kilo abejonių ir dėl solistės teksto interpretavimo. Kai atlikėjas natūraliai perteikia kūrinį, įsijaučia į dainos tekstą, tai atsispindi ir jo paties sieloje, sklaidžiamose emocijose. Kai trūksta jautrumo perteikiamam tekstui ir iš to kylančio giluminio pasitenkinimo bei laimės, klausytojui taip pat sudėtinga išgyventi didžiojo susilietimo su tobulumu būseną. Neužtenka vien gražiausio, maloniausio ausiai, intonaciškai švalesnio balso – jeigu nebus tos esminės kibirkštys, kurios patirti einame į koncertų sales, kai norime apsivalyti, nuskaidrėti, atgauti jėgas, liks kažkoks švelnus nusivylimas...

Būtų galima papriekiaštai solistei ir dėl anglų kalbos tarimo bei raiškos atliekant G.F. Händelio arijas; W.A. Mozarto motete ausį rėžė kietas, rusiškas „aleluja“ tarimas. Vis dėlto tai – tik nesunkiai pataisomos smulkmenos. Neabejaju, kad J. Novikova galėjo kur kas paveikiau prisistatyti Vilniaus publikai, jeigu būtų geriau parinktas, stilistiškai ir techniškai jai labiau tinkantis repertuaras. Antai pasiklausius internete pricinamų dainininkės įrašų (ypač jau minėto Džildos vaidmens, arijos iš Antonino Dvorzako operos „Undinė“ ir kt.) galima daryti išvadą, kad J. Novikovai kur kas artimesnis XIX a. operinis lyrinis koloratūrinis repertuaras. Jį atlikėjai pavyksta dainuoti organiškai, natūraliai ir paveikiai, visu grožiu atskleidžiant balso plastiškumą ir artistinį žavesį. Tad ir norėtusi palinkėti J. Novikovai atskleisti visą savo potencialą tuose kūriniuose, kuriuos ji su malonumu gali atlikti atsipalaidavusi, negalvodama apie tai, kaip išdainuoti kiekvieną gaidą. O Nacionalinei filharmonijai linkėčiau tolesnių atradimų kviečiant talentingus atlikėjus – pavyzdžiui, būtų puiku Lietuvoje išgirsti fenomenalią, jaunutę (24 metų), prestižinėse pasaulio salėse dainuojančią J. Novikovos bendravarde ir tėvynainę Juliją Ležnevą!

Tuščios emocijos

Spektaklis „Paprastos beprotybės istorijos“ Klaipėdos dramos teatre

Milda Brukštutė

Įvairiausios beprotybės kas dieną aplanko daugybę namų. Tėn, kur žmonės bendrauja, kur esama kaimynų, meilės nuotykių ar šeimyninių konfliktų, visuomet yra iš ko pasijuokti. Ne veltui ši mintis skamba ganėtina banaliai – ji ir yra banali. Juk, tiesiai šnekant, dažniausiai tai visai ne beprotybės, o paprasčiausi buities nuotykių. Istorijos apie juos, kaip ir anekdotai, labai praverčia tam, kuris moka jas pasakoti ir leidžia laisvalaikį su ne itin pažįstamais žmonėmis. Na, o jeigu tokios istorijos per intymios, o kompanijoje ne paaugliai, tuomet jos labiau tinkamos kinui ar teatrui, t. y. anonimiškesniam pasakotojui ir anonimiškesnei auditorijai.

Čekų dramaturgas Petras Zelenka savo pjesę „Paprastos beprotybės istorijos“ skyrė ne mamai, tėčiui ar merginai, o pačiam Charliui Bukowskiui. Sakytiau, kiek per drąsus žingsnis, nes ši pjesė amerikiečių rašytojo kūrybai neprilygsta nei laisve, nei beprotybe: nei vienu, nei kitu ji paprasčiausiai nepasižymi. Pjesės veikėjai įkalinti vien savo seksualinėse problemose, o veiksmas stumiasi tik dėl to, kad jie bando kaip nors tai pakeisti – susirasti arba susigrąžinti merginą ir panašiai.

Ir nė kiek negelbsti dramaturgo bandymai žvelgti kiek giliau, kalbėti apie vienetą – tai pernelyg tiesmukai ir pernelyg garsiai išsakoma, kad būtų galima iš tiesų tą žmogaus vienišumą pajauti.

Džiugu, kad Klaipėdos dramos teatras suteikė galimybę statyti spektaklį jaunam režisieriui – Dariui Rabašauskui. Tik gaila, kad stebint spektaklį tos jaunystės taip ir neteko koku nors pavidalu aptikti. Režisierius, rodos, akiai seka pjesės tekstu ir iliustruoja vien tik tą patį, jau ir žodžiais ištariamą veiksmą. Kartais tos iliustracijos virsta netgi tuščiomis, vien tik scenos erdvę užpildančiomis metaforomis, nieko nereiškiančiais ženklais. Pavyzdžiui, kartą veikėjai apsilankė baletė ir todėl (daugiau priežasčių niekaip nepavyko atsekti) visą spektaklį scenos gale matome vangiai judančią baleriną (choreografė – Laura Geraščenko). O to, ką galėtume pavadinti tikslingu paties režisieriaus sumanymu (kada gi jis spėjo taip pavargti?!), itin pritrūko. Na, galima jam padėkoti bent jau už saikingumą, nes iliustruoti nuolat užkalbamo seksualinio gyvenimo, rodyti įvairius pasimaloninimus su siurbliu ar dar kaip nors beveik nebuvo mėginta.

Gal dėl to paties saiko, o gal dėl baimės bent kur nors eiti iki galo nebuvo pasirinktas ir joks žanras. Kiekvienas spektaklio kūrėjas stotomą pjesę (o dažnai net ir atskiras jos vietas nepriklausomai nuo prieš tai buvusiųjų) suprato kaip tinkamas. Scenografija sąlyginė (dailininkė – Anželika Šulcaitė), viena sofa, vietoj kitų baldų – betoninės konstrukcijos, jos atstoja kelių skirtingų butų baldus. Veikėjai vieni pas kitus eina per grindyse esančias landas – tai susisiekimo ženklai: laiptai, liftas, buto durys. Yra ir vaizdo projekcija, bet ji įsijungia tik ketletą kartų ir nė vieno iš jų priežastis nėra aiški. Tiesiog praskrido pora lėktuvų, o pabaigoje pradėjo banguoti jūra. Aišku, tokie netikėti praskridimai ir bangavimai, esant tam tikram, pavyzdžiui, absurdo žanrui, gali būti labai tinkami, tačiau čia jie negebėjo sukelti apskritai jokios minties ar emocijos. Nes visa spektaklio energija buvo akiai nukreipta į patį tekstą, pasakojamą istoriją.

Kyla mintis, kad tuomet čia svarbiausias tampa aktorius. Tačiau ir apie jį kalbėti sunku, nes pati vaidyba yra labai jau gėdingo lygio. Aktoriai atrodo pasimetę tarp buities ir sąlygiškumo, tarp atsiribojimo ir psychologizavimo, tarp žiūrėjimo į

Donatas Žilinskas, Marius Pažereckas, Simona Šakinytė

KLAIPĖDOS DRAMOS TEATRO ARCHYVO NUOTR.

tekstą rimtai ir su humoru. Nors iš tiesų veikiausiai kiekvienas vaidina taip, kaip, jo manymu, geriausiai moka. Tad galiausiai visos pastangos baigiasi sakomo teksto iliustravimu intonacijomis. Tuo, kad kiekvienas jų pabrėžtinai ir labai emocionaliai išgyvena savo mažytes tragedijas, prisėdę ant tam visai netinkamų sąlyginių baldų. Kiek geriau sekėsi aktoriumi Edvardui Braziui, nes jis, nesiblaškydamas tarp žanrų, vaidina kvailoką, bet mielą, aiškiai apibrėžtą tipelį. Jo kuriamas nevykėlis, apsigyvenęs su lėle, atrodo gyvas ir natūralus. Priešingai nei kiti, jis nevaidina nelaimingo – tam

įrodyti užtenka ir beriamų žodžių. Be to, jis ir nenori niekam nieko įrodinėti, taigi yra čia vienintelis, iš tiesų atitinkantis komediją (o tai vis dėlto komedija) žanrą.

Šis spektaklis – itin vangios beprotybės ir tokios pat kūrybos pavyzdys. Be galo atsargios, miesčio-niškos ir ne tiek paprastos, kiek pritemptos ar išgalvotos. Beprotybė pirmiausiai atpalaiduoja fantaziją, ko tik neveikia (ir kokiais rimtais veidais!) išprotėjusieji, o čia ji suvokiama vien tik kaip lakstymas gatvėje su apatiniais, dar pabrėžiant, kad tokia yra pati tikriausia.

Sėkmės formulės

Festivalio „Kitoks teatras vaikams“ įspūdžiai

Vilmantas Juškėnas

Sausio viduryje „Menų spaustu-
vėje“ vėl šurmuliavo tarptautinis
festivalis „Kitoks teatras vaikams“.
Ketvirtus metus organizuojamas
renginys žiūrovus dar kartą pakvie-
tė į multimedijos technologijų, šo-
kio, lėlių ir objektų teatro prisod-
rintų spektaklių fiestą, edukacines
dirbtuves, susitikimus su kūrėjais.
Nors poros paskutinių spektaklių
nepavyko pamatyti, atrodo, festiva-
lis praėjo gana sėkmingai ir prista-
tė keletą spektaklių, atskleidusių in-
triguojančius šiandienio teatro
vaikams ir jaunimui ieškojimus.

Festivalio „Kitoks teatras vai-
kams“ programoje – dešimt kūrinų.
Pusė jų į Lietuvą atkeliavo iš Len-
kijos, Suomijos, Danijos, Vokietijos
ir Švedijos – šalių, kuriose teatras
vaikams sulaukia ypatingo visuome-
nės dėmesio ir yra aktyviai puose-
lėjamas. Tokia festivalio tarptauti-
nės geografijos politika sveikintina,
nors pati savaime nėra vertinga, juk
nebūtinai tik tų šalių teatras vertas
išskirtinio dėmesio. Kita pusė festi-
valyje rodytų spektaklių – „Menų
spaustuvs“ rezidentų ir draugų
produkcija. Jie nėra prastos koky-
bės, bet, deja, neatskleidžia Lietu-
voje kuriamo teatro vaikams per-
spektyvos.

Taip pat nelabai aiškūs festivalio
programos sudarymo kriterijai: ma-
tytų spektaklių neįjungė nei bendra
tema, nei meninės kokybės tolygu-
mas, nei viena konkreti raiškos prie-
monių kryptis. Festivalio organiza-
toriai kvietė pamatyti visko po
truputį: lėlių, šešėlių, objektų teatro
spektaklių, sukurtų pagal tradicines
pasakas, šokio ir judesio kūrinių, siū-
lančių tiesioginės komunikacijos ar-
ba abstraktaus meno patirtį, galiau-
siai – spalvingos animacijos ir
gudrių vaizdo projekcijų užpildytas
autorines istorijas.

Vienas ryškiausių šiųmečio festi-
valio ypatumų – šiuolaikinių tech-
nologijų teatre vaikams ir jaunimui
galimybių ir ribų pademonstravi-
mas. Anksčiau vykusiuose „Kitokio
teatro vaikams“ renginiuose jau
esame matę įspūdingas vaizdo pro-
jekcijas ir gyvą aktorių vaidybą jun-
giantčius spektaklius. Įsimintiniau-
sias tokio teatro vaikams pavyzdys
buvo 2013 m. festivalyje rodytas ita-
lų „Scarlatine Teatro“ spektaklis
„ManoLibera“ – komiška grafinės
animacijos ir gyvos pantomimos sin-
tezė. Šiais metais festivalis pristatė
net du spektaklius, išnaudojančius
įvairias šiuolaikinių technologijų
priemones – lietuvių „Atviro rato“
ir „PetPunk“ kūrinių studijos
bendrą eksperimentą „Tėčio pasa-
ka“, taip pat suomių menininkų mo-
nospektaklį „Pašalietis“.

„Tėčio pasaka“ iš pirmo žvilgsnio
atrodo neeilinis spektaklis, nes de-
monstruoja itin įspūdingas kompiu-
terinės animacijos teatre vaikams
galimybes. Žiūrovai spektaklyje re-
gi spalvingas vaizdo projekcijas, ant
balto fono geometrinių dekoracijų

sukuriančias kintančių veiksmo erd-
vių, įvairių veikėjų ir objektų iliust-
racijas. Šios iliustracijos atskleidžia
žavų vaikiškos fantazijos pasaulį, į
kurį ieškoti dukters keliauja pagrin-
dinis spektaklio herojus Tėtis. Fan-
tastinių įvaizdžių, turtingos spalvų
gamos, geometrinių formų ir opti-
nių triukų tūštis scenovaizdis atro-
do iš pradžių tobulas, nes leidžia
žiūrovui patirti dinamišką veiksmo
kaitos įspūdį. Tačiau projekcijos
greitai tampa tik mirgančiu kalci-
doskopu, paviršiumi plaukiančia
herojaus nuotykių vaizduotės šaly-
je iliustracija ir tokiame sąlygiška-
me scenovaizdyje netrukus iškyla
spektaklio dramaturgijos ir vaidybos
problemos. Istorijos pradžioje už-
duota tėvų ir vaikų nesuskalbėjimo
tema toliau nevystoma ir prapuola
animacijos gausoje, o dramatinę veik-
smo įtampą žlugdo iliustratyvi, saky-
čiau, net infantili aktorių vaidyba.
Neabejoju, kad atrasti tinkamą vai-
dybos stilių tokiame tūštame ani-
macijos lauke net ir talentingiems
„Atviro rato“ aktoriams buvo ne-
lengva. Deja, jo neįveikus praran-
damas ir animacijos žavesys.

Suomių trupės „The Amazing
Magic Theatre & TT13“ spektaklis
jaunimui „Pašalietis“ – dar vienas
šiuolaikinėmis technologijomis ap-
siginklavusio teatro pavyzdys. Spek-
taklio autorius ir atlikėjas Janne
Raudaskoski – profesionalus triukų
ir magijos meistras – pasitelkę
savo fokusų žinias, multimedijos
montažą ir artistišką žavesį, kad su-
kurtų scenoje pasaulį, kupiną neti-
kėtų optinių ir techninių efektų bei
smagių kontakto su publika akimir-
kų. Ir šįkart, kitaip nei „Tėčio pa-
sakoje“, visos technologijos buvo
pateisintos, neužgožė nei spektak-
lio istorijos, nei paties artisto.

Spektaklio siužetas fantastinis. Iš
kosminės visatos platumų į Žemę
atvyksta ateivis klounas, prikūria sa-
vo kopijų (šiam triukui sukurti labai
tiksliai išnaudojamos projekcijos) ir
kartu su jomis leidžiasi į žmonijos
nuodėmių, moralinės degradacijos ir
vertybių tyrimo kelionę. Darboholiz-
mas, pinigai, alkoholis, ginklai, ko-
munikacijų eterio tarša, vartotojiš-
ka greito maisto ir sekso „kultūra“ –
šios temos spektaklyje išauga į trum-
pas humoristines istorijas, kurias
patiria šventoji herojaus kopijų tre-
jybė. Ne tik patiria, bet turi ir skais-
tyklą pereiti, kad iš naujo atrastų bu-
vimo Žemėje prasmę, kurią įvardinti
spektaklyje patikėta pasaulio gelbė-
tojo simboliu paverstam Michaeliu
Jacksonui. „Make bubbles, not war!“
(„Daryk burbulus, ne karą“) – galiau-
siai ragina spektaklio herojus. Ir
publika, krykštaudama iš pasitenki-
nimo, pučia muilo burbulų (dėžu-
tės išdaliamos visiems prieš spek-
taklį) girliandas!

Šis spektaklis, nevengiantis nai-
vaus moralizavimo, popkultūros
ženklų eksploatacijos ir flirto su
publika klišių, regis, balansuoja ant
banalumo ribos. Tačiau atlikėjo tiks-
lumas sąveikaujant su projekcijomis

ir lengvas humoro, šviesus saviro-
nijos prieskonis užgožia visus įtari-
mus. „Pašalietis“ – nepakartojamas
reginys, kuriame dera viskas: skiau-
čių fejerverkai, skraidantys lėktuvai
ir motociklai, dešimties vieno atlikė-
jo sukurtų personažų.

Šiuolaikinių technologijų fone la-
bai netikėtai atrodo abstraktūs te-
atro vaikams spektakliai, išnaudo-
jantys minimalias šokio, judesio ir
pantomimos priemones. Festivalį at-
dariusi lenkų trupė „Atofri“ parodė
judesio spektaklį „Ponas Satic – pa-
gaminta iš popieriaus“. Kamerinėje
„Menų spaustuvs“ salėje perkėlė
vaikų publiką abipus popieriaus ta-
ko, regis, spektaklio kūrėjai žadėjo in-
teraktyvų ir neįpareigojantį žaidimą,
kuriame galės dalyvauti ir vaikai.

Garsus sklaidžiantis fortepionas,
balto popieriaus takas ir dvi artis-
tės, manipuluojančios popieriaus
skiautėmis ir įvairiais iš jo formuo-
jamais objektais – viskas, iš ko susi-
deda patieks mažiausiems vaikams
skirtas kūrinys. Jokios konkrečios
istorijos ar įspūdingo scenovaizdžio.
Deja, to nepakanka, ypač kai vaikų
siekis bendrauti su artistais spekta-
klyje nesulaukia adekvataus atsako.
Spektaklio atlikėjos paprasčiausiai
ignoravo į jų fizinę erdvę besiver-
žiančią publiką, kas sukėlė nema-
lonią įtampą. Tiesą sakant, šis spek-
taklio kūrėjų sprendimas atrodo
neprofesionalus. Tokių spektaklių
ypatumas ir yra laisvas, nevaržomas
vaikų buvimas aktorių veiksmo ter-
pėje, kurioje galima tyrinėti gim-
tantį sąlygišką pasaulį iš arti.

Kitaip nei lenkų menininkai, lie-
tuvų šokio trupės „Padi Dapi Fish“
spektaklis „Balta lopšinė“ publikos
netrikdė. Čia kūrėjai pasitelkę šokį
stengėsi atskleisti socialinės proble-
matikos temą apie šeimos santykių
vertybes. Nepaisant kiek chaotiškos
choreografijos, spektaklis maloniai
nuteikė savo turiniu, keliančiu ne-
vienarcikišką interpretaciją.

Zuikis, Karvė ir Antis (vaikas ir
jo globėjai) – pagrindiniai spektak-
lio veikėjai, vilkintys itin estetiškai sti-
lizuotiems gyvūnų kostiumais. Didžia-
ją laiko dalį spektaklyje vaizduojami
kasdieninio jų tarpusavio bendravi-
mo, rūpescio vienas kitu ritualai, ku-
riuos nerimastingai pertraukia į Zu-
kučio svajonių ir vaizduotės erdvę vis
atklįstantis Motinos mirazas. Spek-
taklio kūrėjai sukuria dramine situ-
aciją, kupiną vaikiško ilgesio. Tokia
socialinė tema išties aktuali, siūlanti
susimąstyti apie šiandieninių šeimų
tragedijas, kai vaikai gyvena globoja-
mi giminaičių, kamuojami tėvų ilge-
so. Įdomu, kad spektaklio kūrėjai šią
dramą išsprendžia gan dviprasmiš-
kai: Zuikutis, padedamas globėjų, iš
smėlio supila simbolišką barjerą, už
kurio paliekami vaikystės atributai –
zuikių lėlės, simbolizuojančios vaiko
trokštamą motinos ilgesį. Taip, visi iš-
augame iš vaikystės traumų, subres-
tame ir į pasaulį žiūrime nauju žvilgs-
niu, tačiau iš savo gyvenimo dramų
vargu ar galime išbraukti tokias svar-
bias vertybes kaip meilė motinai.

„Ponas Satic – pagaminta iš popieriaus“

D. MATVEJEVO NUOTR.

Kiti festivalyje matyti spektakliai
atstovavo lėlių ir objektų teatrui.
Tiesa, pirmasis lėlių spektaklis, ku-
rį teko žiūrėti – ne visai „lėliškas“.
„Teatret Kimbri“ trupė iš Danijos
pristatė vaidinimą „Kaip gyveni?“ –
komiška lėlių, klounados ir draminių
etiudų „miksą“.

Trumpus danų spektaklis įtrau-
kia publiką į istoriją, kurioje trys vei-
kėjai – du klounai ir emigrantas –
bando rasti bendrą kalbą. Ir nors vai-
dinimas užburia vaikus klounados
pokštai ir paprastais lėlių teatro bei
pantomimos triukais, nemanau, kad
šis spektaklis kuo nors išsiskyrė festi-
valio programoje. Nesuskalbėjimo,
draugystės, tolerancijos svetim-
šaliams temas bandantis atskleisti
kūrinys vis dėlto atrodo labiau tin-
kantis vaidinti gatvėje, kur ne taip
akis badytų vietomis mėgėjiška ar-
tistų vaidyba, sentimentalūs jų „klou-
nų“ pažliumbimai ir neiški drama-
turginė pirštinių lėlių veikimo
logika.

Spektaklį su klounados ir panto-
mimos elementais į festivalį taip pat
atvežė ir Klaipėdos lėlių teatras. „Ar-
batėlė“ – Karolinos Jurkštaitės reži-
suotas vaidinimas, kuriame veikia du
klounai, išlendantys iš po kubo –
vienintelio dekoraciją atstojančio ob-
jekto scenoje. Greito tempo, šviesos
blyksnių, manipuliacijos su papras-
čiausiais daiktai užpildytas spektak-
lis vis dėlto labiau primena eskizą, o
ne visumą ir idėją turintį kūrinį. Dvi
žavios artistės manipuluoja įvairiau-
siais daiktai (lėkštelėmis, puode-
liais, paprastais ir figūriniais balio-
nais), bet dėl ko visa tai daro – taip
ir lieka neaišku. Retkarčiais dueto
pokštai lyg ir pradeda megztis į kaž-
kokią tarpusavio santykių logiką, ta-
čiau jį greitai pasibaigia dviem
veiksmais – „bėgti ir slėptis“.

Neabejotinai sėkmingas pasirodė
į festivalį atvežtas antras Klaipėdos
lėlininkų spektaklis – šešėlių pasa-
ka „Sudažytas kiaušinis“. Papras-
tą pasaką apie sudužusį kiaušinį, ku-
rio gailėdami įvairiausi personažai
pridarė nesąmonių, pajūrio lėlinin-
kai pavertė išradingu spalvotų še-
šėlių animacijos reginiu, kupinu
subtilaus nonsenso nuotaikos.

„Verkė senis iiiiii, verkė senė aaa-
aa...“ – traukia tą patį dainos moty-
vą už širmos pasislėpę spektaklio
aktoriai ir, suaugusiųjų nuostabai,
nemažas būrys ramiai sėdėjusių vai-
kų staiga pakyla, puola striksėti,
škoti, džiaugtis spektaklyje vaizduo-
jamomis „nesąmonėmis“ – kaip šar-
ka uodega išsipešė ar medis lapus
nusimetė dėl vargo kiaušinio ne-
laimės, nors jo nepažįsta ir net ne-
regėjo. Ši smagi vaikų reakcijos aki-

mirka įstrigo atmintyje. Bet ne tik
tai spektaklį paverčia malonia pa-
tirtimi. Gintarės Radvilavičiūtės re-
žisuotas spektaklis demonstruoja
itin meistriską šešėlių animaciją.
Subtiliai už ekrano derindami švie-
sos dėmių kontrastus ir šešėlių ju-
desius aktoriai ne tik atgaivina sta-
tiškas personažų figūras, bet ir
suteikia joms turtingą charakterinių
savybių paletę.

Ne mažiau malonų įspūdį paliko
dar vienas festivalio programoje
pristatytas lėlių ir objektų teatro
spektaklis – Stalo teatro „Tarmių
stalas“. Spektaklio kūrėjai, pasitel-
kę kaimo buitines daiktus ir origi-
nalius liaudies menininko droži-
nius, scenoje sukūrė nuotaikingą
skirtingų pasakų kompoziciją su
edukacinės misijos – priminti tar-
mių skambesį ir žodžių reikšmes –
užtaisau.

Trys moterys ir vyras – bevardžiai
veikėjai – pasikeisdami seka pasa-
kas. Apie ožką melagę, apgavusią
savo šeimonišką, apie miško žvėre-
lių paranoją dėl neva grūvančio
dangaus, apie kvailėlius brolelius,
siekiančius dovanomis užkariauti
karalaitės širdį... Kad pasakos atgy-
tų ne tik žiūrovų vaizduotėje, bet ir
akyse, išnaudojamas kiekvienas sce-
noje esantis daiktas – puodynė,
grėblys, vandens malūnelis, medi-
nės žmogelių galvelės, klumpės. Be
to, spektaklis prisodrintas čia pat
scenoje atlikėjų kuriamos ritminės
akustikos, suteikiančios unikalų
garsinį foną animuojamų daiktų pa-
sauliui. Šiuo spektakliu „Stalo tea-
tras“ dar kartą įrodo, koks teatrališ-
kas gali būti paprasčiausių daiktų
pasaulis. Tereikia trupučio fantazi-
jos ir meninės drąsos.

Sąmoningas dėmesys žiūrovų
amžiui, šiuolaikinių technologijų,
šokio ir teatro sintezai, įvairių nau-
jų komunikacijos būdų su publika
paieškai – šiandieninė festivalio
„Kitoks teatras vaikams“ vizitinė
kortelė. Ir ne tiek svarbu, ar *kitoks* –
tai dar nematytas, pristatantis naujas
formas, o gal keliantis diskusijas, at-
veriantis naujas temas teatre. Gal-
me sugalvoti begalę reikšmių ir kas-
kart būsimie teisūs. Taip ir festivalis,
vengdamas konkrečių nuorodų, kiek-
vieną spektaklį siūlo patirti kaip ne-
priklausomą nuo jokių „iš viršaus“
nuleistų koncepcijų kūrinį, leisiantį
pačiam žiūrovui ieškoti prasmės ir
atsakymų į kylančius klausimus.
Universalios „gero“ teatro vaikams
ir jaunimui sėkmės formulės nėra
ir negali būti. Todėl ypač malonu,
kai po įvykusio festivalio gali sau pa-
sakyti: gal ir ne viskas buvo tobula,
bet tikrai verta dėmesio.

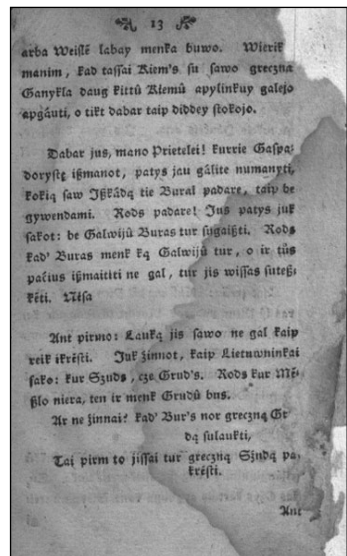
Ar Donelaitis yra atėjęs į lietuvių kultūrą?

Pokalbis su lietuvių literatūros istoriku Sigitu Narbutu

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje atidaryta paroda, skirta Kristijono Donelaičio gyvenimui, kūrybai ir rašytinio palikimo sklaidai. Švenčiant lietuvių grožinės literatūros pradininko 300 metų jubiliejų, 2014-ieji valstybiniai mastu paskelbti šios iškilios asmenybės metais. Pagarbą Donelaičiui žymi ne tik parodos, renginiai Lietuvoje, bet ir UNESCO – jubiliejinės gimimo metinės įtrauktos į UNESCO ir valstybių narių minimų sukakčių sąrašą. Šio jubiliejaus ir parodos proga kalbamės su Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos direktoriumi, lietuvių literatūros istoriku, bibliografu, vertėju, humanitarinių mokslų daktaru Sigitu Narbutu.

Ką vertėtų priminti galvojant apie Kristijono Donelaičio svarbą?

Donelaitis gyveno, mokėsi viename iš pačių geriausių Europoje Karaliaučiaus universitete. Jo studijos apima 1736–1740 metus, kai šiame universitete dirbo ištas vokiečių teologų, humanitarų, istorikų ir kitų specialistų žvaigždynas. Nemaža jų dalis yra itin nusipelnusi lietuvių kalbai, jos raštijos tyrimams. Donelaičio teologijos profesorius Johanas Jokūbas Kvantas turi ypatingų nuopelnų lietuvių raštijai, nes su jo veikla yra susijęs pirmasis Šventojo Rašto lei-

Knyga „Gromata vieno gaspadoriaus būrams apie ganyklų perdalijimo naudą“. Iš vokiečių kalbos vertė Kristijonas Donelaitis. LMAVB

Anonsai

Koncertas kontrabosui

Kada paskutinį kartą girdėjote kontrabosos solo simfoninės muzikos koncerte? Klausimas priminė garsųjį Patriko Sūskindo „Kontrabosą“?.. Klausiamie, nes siūlome kontrabosą išgirsti vasario 1 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijoje, Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro koncerte.

Grieš Donatas Bagurskas, šiuo metu bene daugiausia solo koncertuojantis Lietuvos kontrabosininkas, kaip solistas ir kamerinių programų dalyvis pasirodęs su įvairiais mūsų šalies kolektyvais ir atlikėjais. Koncerte su LNSO D. Bagurskas atliks

dimas, pasirodęs Karaliaučiuje 1755 metais. Visi šie svarbūs dalykai rodomi mūsų bibliotekos parodoje, šis kontekstas tarsi įveda į Donelaičio gyvenimo bei jo kūrybos pristatymą.

Mažoji Lietuva, kurioje gyveno Kristijonas Donelaitis, po Antrojo pasaulinio karo iš esmės pakeitė savo pavidalą – jos tiesiog nebeliko, tačiau ir šiandien žmonės ten gyvena. Su džiaugsmu galime teigti, kad Donelaitis tapo ir šių dienų Kaliningrado srityje gyvenančių žmonių kultūrine savastimi. Su Donelaičiu Lietuvoje prasidėjo daugybė kultūrinių dalykų.

Ką patartumėte norintiems daugiau sužinoti apie Donelaičio aplinką?

Tarp istorikų, kuriuos rekomenduočiau paskaityti, paminėčiau Algirdą Matulevičių. Jis prisidėjo prie LMA Vrublevskių bibliotekos rengiamos parodos – pasidalino savo žiniomis, parašė nedidelį straipsnelį parodos katalogui, padėjo mums atrinkti svarbiausius dalykus apie Mažąją Lietuvą ir Donelaitį. Šiuose ir kituose įdomiuose darbuose detaliau aprašyta, kas valdė Prūsijos karalystę XVIII amžiuje ir kas ten vyko. Čia įdomiausiai aptartas maro laikotarpis – Mažosios Lietuvos tragedija, kai mirė apie 150 000–160 000 gyventojų, o po maro buvo siekiama apgyvendinti lietuviškas sritis atkeliant gyventojus iš Austrijos, Prancūzijos ir kitų šalių.

Šiomet labiau nei bet kada galima tikėtis naujo „Metų“ leidimo.

Jau pernai Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas išleido naują Donelaičio „Metų“ leidimą, parengtą žinomo tekstologo Miko Vaičekausko. Knyga lydi stiprus literatūrologo Dariaus Kuolio įvadas. Jis provokuoja skaitytoją, primindamas XIX a. pradžios poeto Silvestro Gimzausko žodžius: „Ir mes turim Donelaitį, / Tik tai asam mažai skaityti.“ Darius Kuolys klausia, ar iš tikrųjų Donelaitis yra atėjęs į lietuvių kultūrą? Regis, jo manymu, kol kas Donelaičio tinkamai nepažįstame. Bet su tuo galėtume ginčytis. Sakytumė priešingai.

O kaip Jūs įvardintumėte jo įtaką Lietuvių kultūrai?

Su Donelaičio palikimu gyvena-

žymas anglų dabarties kompozitoriaus Gavino Bryarso (g. 1943; beje, 2012-aisiais jis viešėjo Lietuvoje!) koncertą kontrabosui, vyrų chorui (dainuos choro „Vilnius“ vyrų grupė) ir orkestrui „Atsisveikinimas su Sankt Peterburgu“. Tai antras G. Bryarso kūrinys, parašytas kontrabosui ir simfoniniam orkestrui. Pats G. Bryarsas taip pat griežia kontrabosą, tad neatsitiktinai abiejose kompozicijose įgyvendino ir savo, kaip atlikėjo, idėjas, pritaikė patirtį.

„Atsisveikinimą su Sankt Peterburgu“ inspiravo mintys apie klasiikinę kontrabosą. G. Bryarsas anotacijoje rašo, kad jis pats daugiau kaip 30 metų yra grojęs XIX a. in-

„Duonelaičio raštai“, mokykloms parinko ir paašškino M. Biržiška, 2-oji laida, Kaunas; Vilnius: „Švyturio“ b-vė, 1921. Lietuvių mokslo draugijos leidinys. LMAVB

me jau mažų mažiausiai 100 metų. Per tą laikotarpį jo kūryba, asmenybė, poetinėmis formomis „Metuose“ skelbtas mokymas lydi pačias įvairiausias lietuvių šiuolaikinės kultūros sritis. Literatūroje Donelaitis buvo tas žmogaus, už kurio pečių iškilo daug modernių lietuvių grožinę literatūrą kūrusių iškilų žmonių, pirmiausia Maironis. Jam lemtingai apsispręsti kryžkelėje, kurti lenkų ar lietuvių kalba, padėjo Donelaitis. Donelaitį labai aukštai vertino Adomas Mickevičius, gražių eilėraščių jam yra skyrę iškiliausieji poetai: Kazys Binkis, Salomėja Nėris, Justinas Marcinkevičius, sukūręs poemą „Donelaitis“, išsivijęs poetas Kazys Bradūnas – poema „Donelaičio kapas“, Sigitas Geda, Marcelijus Martinaitis, kunigas Ričardas Mikutavičius, o dabar ir jaunosios kartos poetai.

Literatūros moksle matome ne vieną dešimtį iškilų asmenybių, nagrinėjusių Donelaičio darbus, – Marcelinas Ročka, Leonas Gincitis, Jurgis Lebedys, Jonas Kabelka, Jonas Girdzijauskas. Tai sudaro literatūrologijos aukso fondą.

Dailėje, teatre irgi rasime kūrėjų, vertinančių Donelaičio svarbą. Vos atkūrus Lietuvos nepriklausomybę iš emigracijos grįžęs Jonas Jurašas ėmėsi būtent Donelaičio temos, vildamasis, kad yra tinkamas metas pradėti megzti tvirtesnius ryšius su mūsų istorija. Neseniai pasirodė Eimunto Nekrošiaus „Metai“, Rolando Kazlo spektaklis apie Donelaitį.

Donelaitis reikšmingas ir papras-

tiems žmonėms. Nemažai žmonių būrėsi į Donelaičio vardo draugijas, visuomenines organizacijas, joms atrodė prasminga ne save garsinti, o kasdien dirbti tvarkant Donelaičio memoriją, telkiant žmones prasmingai veiklai, stiprinant lietuvių Lietuvoje ir Karaliaučiuje. Gražu matyti, kaip dirba Donelaičio draugijos Šiauliuose, Klaipėdoje, Panevėžyje, Marijampolėje – ten neseniai pastatytas paminklas Donelaičiui. Taigi Donelaitis skleidžiasi kur kas plačiau, nei jo telpa į vadovėlius ar knygas.

Dar verta paminėti Donelaičio vertimus į kitas kalbas.

Taip, Donelaičio kūryba yra versta bene į 20 kalbų: anglų, armėnų, baltarusių, čekų, esperanto, estų, gruzinų, italų, japonų, latvių, lenkų, lotynų, prancūzų, rusų, sorbų, švedų, ukrainiečių, vengrų, vokiečių, žydų. „Metai“ išversti į 12 pasaulio kalbų. Į latvių kalbą „Metų“ fragmentai buvo išversti gana anksti – 1821 metais. Tai padarė latvių švietėjas Karlas Fridrihas Vatsonas. Donelaičio kūrinių fragmentus nuolat vertė žymiausi Latvijos rašytojai. Pilnas Paulio Kalvos „Metų“ vertimas „Gadalaiki“ pasirodė 1963-aisiais, o 2011 metais buvo išleistas naujas vertimas į rusų kalbą „Времена“, vertė klaipėdietis poetas Sergejus Isajevs (slapyvardis Cladestinus). Neseniai išėjo vertimas į ispanų kalbą – vertė Vilniaus universiteto Užsienio kalbų instituto Romanų kalbų katedros docentė Carmen Caro Dugo. Visas šias

knygas galima pamatyti parodoje.

Ką galime rasti kiekvienas sau „Metuose“? Ką Jūs asmeniškai atrandate Donelaičio raštuose?

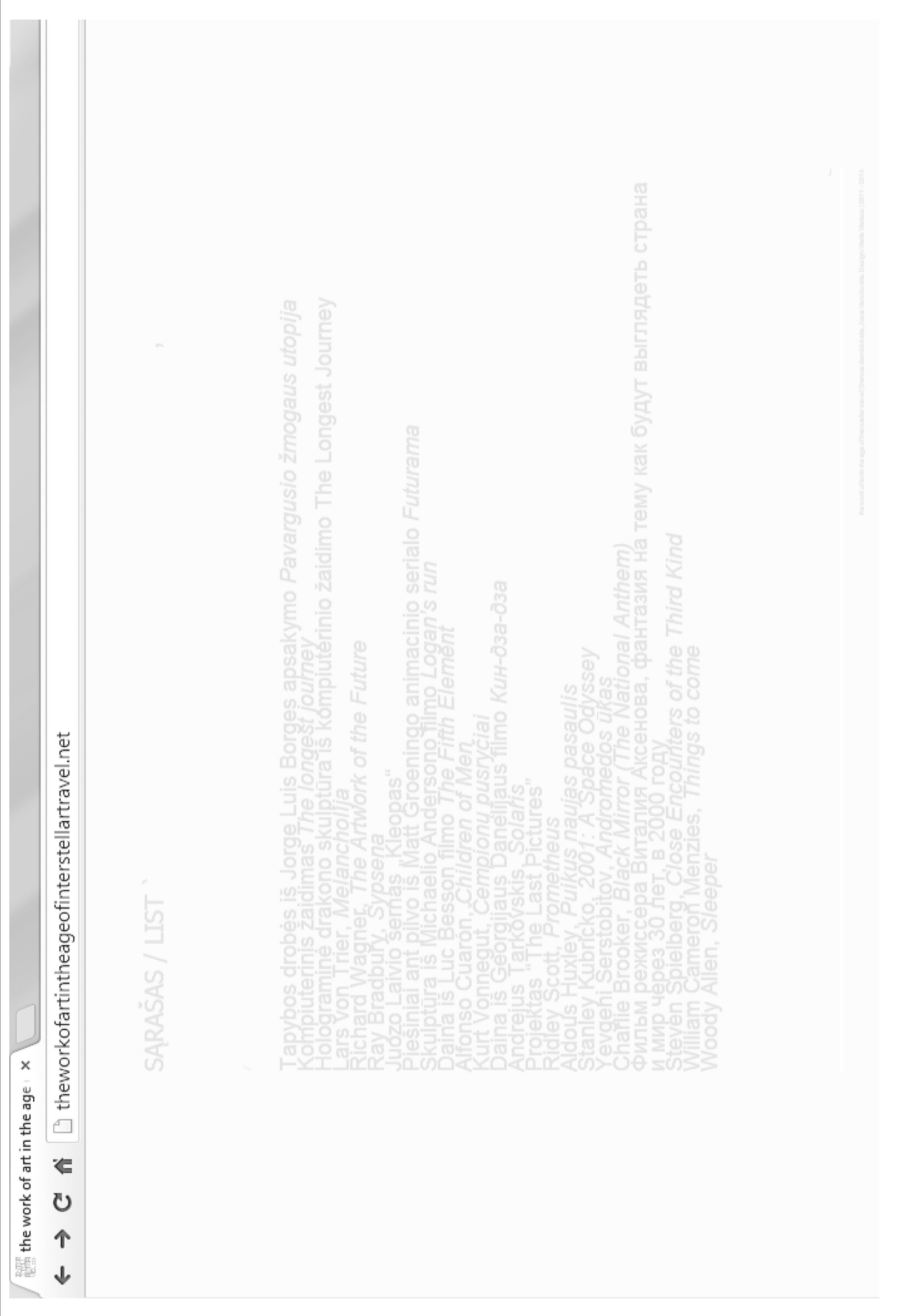
Donelaitis – labai lietuviškas pirmiausia dėl įstabių gamtos vaizdų, kurie užgauna širdį. Jaudina etinė, moralinė, teologinė jo „Metų“ dalis, pavadinta „Žiemos rūpesčiai“. Kiekvienas turėtume šiais metais imti ir paskaityti Donelaitį iš naujo, juolab kad galėsime jo gausiai rasti knygų mugėje ir susidurti per skaitymus, kurie bus surengti ne viename Lietuvos mieste. Donelaičio „Metus“ sudaro daugybė klotų. Vienaip skaitome jaunystėje, kitaip vėliau. Man įdomu stebėti, kaip jį interpretuoja specialistai, tyrinėję Donelaičio fenomeną, pavyzdžiui, Darius Kuolys, Daiva Kristopaitienė. Kiekvienas pamato ką nors savita ir originalu, papildoma vienas kitą. Tai rodo, kokios gilmės jame slypi. Mano bičiuliui, Prahos universitete dirbančiam baltistikos specialistui Iljaj Lemeškinui Donelaitis yra brangus dėl unikalaus metrotonistinio hegzometro, paremto ne tik kirčiuotų ir nekirciuotų, bet ir ilgųjų bei trumpųjų balsių kaita – tai labai unikalu ir gražu. Jis per Donelaitį yra įsimylėjęs lietuvių kalbą.

PARENGĖ LORETA GLEBAVIČIŪTĖ

Paroda veikia iki vasario 13 d. LMA Vrublevskių biblioteka (Žygimantų g. 1) Dirba pirmadieniais–penktadieniais nuo 8 iki 19 val.

Donatas Bagurskas

Suspausta realybė

Povilo Ričardo Vaitiekūno piešiniai Vilniaus grafikos meno centro galerijoje „Kairė–dešinė“

Rita Mikučionytė

Mane piešinys žavi tuo, kaip koncentruota forma įmanoma perteikti savo požiūrį į tikrovę. Tiek laisvas vienu gestu išsakytas pasakojimas, tiek smulkiais štrichais modeliuota istorija dažnai patraukia dėmesį kaip nepakartojamos akimirkos, minties išraiška, siekianti tiesioginio sąlyčio su asmeniniais išgyvenimais.

Povilo Ričardo Vaitiekūno „Piešiniai“ tęsia galerijos „Kairė–dešinė“ rengiamą parodų ciklą, kuris išsamiau pristato šią mažiau eksponuojamą garsių lietuvių menininkų kūrybos sritį. Žinomo tapytojo, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Povilo Ričardo Vaitiekūno kūriniai visada išsiskyrė ne tik jautria tonų pagava, bet ir ypatingu gebėjimu per taupią raišką sukurti kritinį egzistencinį krūvį, kurio gijų galime ieškoti Vincento Van Gogho, Emilio Nolde's ar Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūryboje, simbolių specifikoje.

Antano Gudaičio išugdyta tikrovės formų esmės pagava čia įgyja rafinuoto kritizmo ir sarkastiško graudulio. Neatsitiktinai galvoje randasi paralelių su nepamirštama, 2011 m. galerijoje „Kairė–dešinė“

rodyta Edmundo Saladžiaus piešinių ekspozicija, tad peršasi mintis ieškoti Kauno dailės fenomeno, siejtinu su Antano Samuolio, Antano Martinaičio, Rimvido Jankausko-Kampo ir Arūno Vaitiekūno kūrybos tragizmu.

Parodos žiūrėjimą lydi autoriaus svarbos svoris – Vaitiekūno kūryba ir pedagoginė veikla iki šiol palieka neišdildomą išpaudą mūsų dailės istorijoje. Jo piešiniai ir paveikslai, išsakytos mintys ir pastabos įsismelkusios į atmintį kaip svarbios gyvenimo pamokos, kupinos gėlos ir skaudulio su giliai užslėpta atjauta žmogaus kančiai. Maestro žvilgsnis negailestingai paruoja tave kiaurai – niekaip nepasislėpsi net jo pro šnerves pučiamų cigaretės dūmų ūkuose. Taip ir Vaitiekūno kūriniai negailestingai skrodžia tikrovę ir giliai įsminga širdyje, kaskart didingai išplakančioje paprastumą.

Trijose galerijos salėse konceptualiai išdėstytos per pastaruosius keletus metus sukurtų piešinių kolekcijos, simboliškai pavadintos „Juodoji“, „Atsiranda spalva“ ir „Lengva“, nurodo tam tikrą kūrinių žiūrėjimo kryptį. Nuo sunkių, juodo tušo „žemiškų“ piešinių per gyvenimiškų spalvų paletę kylame link šviesaus,

Ekspozicijos dalies „Atsiranda spalva“ fragmentas

J. LAPINIO NUOTRAUKOS

„dangiško“ skaidrumo punktyro. Arba atvirksčiai – iš būties „lengvumo“ aukštumų leidžiamės per apmąstymų „vaivorykštę“ link klampinių išgyvenimų „dirvonų“.

Ekspozicijų salėse lankytojo žiūrėjimą papildo ir autoriaus intencijas apnuogina Vaitiekūno rašyti, po kūrinius pateikiami teksto tarpai. Pradėsime nuo galerijos kairėje esančios „Juodosios“ dalies, kur tušū tarsi suliejami autoportretai ir peizažai: „Tik nevalingoj ašaroj / akies kamputy / portretas mano / pasipuošia peizažu.“ Gesto tapybos „hieroglifai“ dirgliai perveria lakšto baltumas, kiek sulėtindami karkšto sukeltas emocijas. Vienatvės pojūtį dar labiau pabrėžia senesni Povilo Ričardo Vaitiekūno piešiniai („Autoportretas“, 1985, „Motina“, 1982) ir jo brolio akvarelė. „Kaune, Veršvuose 2013 metų sausį / pamirė visi – Motina, brolis. / Šuo Sargis prieš pat brolio mirtį dingo be / žinios.“

Dešinėje salėje eksponuojama parodos dalis „Atsiranda spalva“, tad atviras juodo tušo grėsmes keičia suraizgytų ryškiaspalvių pastelės linijų įtampa. Psichodeliniai vaizdiniai, gretinami su skausminga tikrove, atveria autoriaus apčiuoptą žemiškos kančios geluonį. „Prieš 140 metų Polis Sezanas nutapė / pakaruoklio namą. / Po saule viskas keičiasi – / Po saule niekas nesikeičia.“ Giltinės kvėpavimas, mirties ir netekties nuojautos, laikinumo amžinumas – tai vis migruojantys pulsarai tarp Povilo Ričardo Vaitiekūno piešinių ir paveikslų. Tai tie patys – „Viešnios“, „Mirusių ne-

ša“ ir „Vanitas“ – sunkiasvoriai motyvai, kuriuos aptinkame autoriaus tapyboje.

Trečiame aukšte įsikūrusios „Salės plius“ ekspozicija vadinasi apgaulingai – „Lengva“. Ilgesingi vėlyvo pavasario peizažai, kadugių ciklas, scenos iš Mardasavo gyvenimo („Seną liepą nupjovė... / Saulius ritina saulę, / Ona neša malkas...“) tarsi sujungia antrame aukšte rodomų kūrinių sukeltas emocijas. Vienatvės pojūtį dar labiau pabrėžia senesni Povilo Ričardo Vaitiekūno piešiniai („Autoportretas“, 1985, „Motina“, 1982) ir jo brolio akvarelė. „Kaune, Veršvuose 2013 metų sausį / pamirė visi – Motina, brolis. / Šuo Sargis prieš pat brolio mirtį dingo be / žinios.“

Maestro reiklumas sau ir kitiems kelia pagarbą. Per parodos atidarymą jo prisipažinimas apie šūsnimis, kaip gera pakura, pelenais virstančius „ne tuos“ piešinius pakurstė vaizduotę. Gal mūsų nepažinto piešinio pelenai – ne tik reali auka Me-nui, bet ir neapčiuopiamas amžinybės relikvas?

Paroda veikia iki vasario 8 d.
Vilniaus grafikos meno centras
(Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradieniais–penktadieniais 11–18 val.,
šeštadieniais 11–15 val.

Ekspozicijos dalies „Lengva“ fragmentas

Kronika

Vilniaus dailės akademija atvers duris būsimiems studentams

Norėdami susipažinti su būsimais studentais, Vilniaus dailės akademijos dėstytojai ir studijų programų vadovai vasario 6–8 d. plačiau atvers Akademijos duris. Svečius pasitiks studentai, jie palydės lankytojus į dominančias katedras. „Visi besidomintys studijomis VDA, be abejo, yra visada laukiami. Tačiau At-

virų durų dienos yra proga aplankyti iškart kelias katedras, susipažinti su keliomis studijų programomis, iš pirmų lūpų sužinoti, kaip vyksta egzaminai, kaip geriausia jiems pasiruošti ir ko tikėtis studijų metu bei po jų“, – sako Vilniaus dailės akademijos studijų prorektorė Eglė Ganda Bogdanienė.

Visi norintieji kviečiami pabendrauti su studijų programų vadovais, Akademijos dėstytojais ir studentais bei gauti atsakymus į visus klausimus. Tuo metu VDA muziejus parodų salėse „Titanikas“ vyks

ir geriausiai įvertintų 2013 m. rudens semestro architektūros, dizaino ir tekstilės studentų darbų paroda „...iš peržiūrų“, kurioje laukiami visi atvirų durų dienų svečiai.

Atvirų durų dienos Vilniaus dailės akademijos Vilniaus fakultete šiemet sutampa su Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“ vyksiančia tarptautine žinių ir išsilavinimo paroda „Studijos“. Norintiems nepraleisti abiejų renginių pirmą kartą siūloma kas valandą iš „Litexpo“ į Akademiją ir atgal vykti VDA transportu.

VDA keturiuose miestuose siūlo net 35 bakalauro studijų programas, apimančias visas vizualiojo meno, dizaino, architektūros saviraiškos sritis, taip pat meno istorijos ir teorijos bei kultūros ir dizaino vadybos studijas. Magistrantai gali rinktis iš 25 programų, o vėliau tęsti studijas doktorantūroje.

Atvirų durų dienų svečiai maloniai laukiami Vilniaus dailės akademijoje vasario 6–8 d. 11–17 val. (vasario 8 d., šeštadienį, – iki 15 val.).

Kituose Vilniaus dailės akademi-

jos fakultetuose Atvirų durų dienos vyks balandžio mėnesį.

Balandžio 5 d. būsimi studentai ir visi besidomintieji studijomis Akademijoje kviečiami į Atvirų durų dieną Kauno fakultete, balandžio 16 d. – Klaipėdos fakultete, balandžio 17 d. – Telšių fakultete.

Daugiau informacijos:
www.vda.lt ir www.facebook.com/vilniaus-dailesakademija

VDA INF.

„Malonioji 6“: istorija ir tęsinio pradžia

ATKELTA IŠ 1 PSL.

rie dirba įdomiai ir aistringai, bet iš tiesų nėra „organizatoriški“ tipažai, kurie būtų išsėk pastebėti ar „mokėtu“ sudalyvauti didesnių institucijų kuruojamose parodose. Dalis menininkų, ir labai įdomių, negali ar nenori konceptualizuoti savo kūrybos ar kūrybinės pozicijos kokia nors atpažįstama forma, todėl jiems tenka laukti mediatorių, juos „pozicionuojančių“ tam tikrais tekstais, parodomis, leidiniais, renginiais ir pan. Tie mediatoriai nebūtinai greitai atsiranda, o jei ir atsiranda, tai nebūtinai jie būna pakankamai jautrūs ir kūrybiški, kad reikšmingai ištransliuotų, regis, visiškai įdomius dalykus.

Iš pradžių Žilvinas tiesiog dairėsi nedidelės laikinos erdvės studentų projektams, nes dirbo Dailės akademijoje ir manė, kad studentams labai svarbu mokytis eksponuoti savo darbus parodoje, o ne vien akademijos studijose, kuriose paprastai vyksta peržiūros. Su tuo metu dar studijavusiu Vytautu Viržbicku jie norėjo surasti nebrangias patalpas miesto centre, kurios taptų pačių studentų valdoma erdve. Čia jie mokytųsi eksponuoti kūrinius, rengti parodas, pasirūpinti patalpomis ir jose priimti žiūrovus. Tuo pat metu Žvėryne aptikome tuščią svajonių vilą, kurioje būtų galima kelerius metus pagyventi. Atrodo nerealu, bet Maloniojoje gatvėje dar buvo galima rasti apleistą namą. Ir visiškai netikėtai vilos savininkai sutiko mums ją išnuomoti, tik supratome, kad dėl įvairių praktinių priežasčių perkelti savo namų ten mums nepavyks. Bet tas penkerius metus prastovėjęs apleistas namas jau buvo pradėjęs mus traukti, vis atverdama įvairių paslapčių, istorijų ir tapdamas vis spalvingesne vieta. Todėl pagalvojome, kad reikia jį parodoti kitiems žmonėms: kodėl gi jų nepasikviesti čia į renginius – atrodė, juk verta vien dėl šios vietos pajėgti pusvalandį nuo senamiesčio. Tiesiog pasikviesti „į svečius“ – ir tuos, kurie norėtų ką nors parodyti, ir tuos, kurie ateitų pažiūrėti. Bet kviestume tik mes, neišpareigodami – tuos, kurie „mums patinka“, o jie jau patys sugalvotų, kaip nori eksponuoti, tačiau padėtume parodas kokybiškiau įgyvendinti.

Kuo remdamiesi atsirinkdavote autorius? Kas slėpi už „tai, kas patinka“?

Ū. T.: Turėjome daugiau nei dešimt metų parodų žiūrėjimo ir eksponavimo patirties, kuri leidžia gana greitai juos „nuskaityti“ – dažnai iškart matai, kas užsidegęs kuria, kas apgalvotai konstruoja, bandydamas dalyvauti jau patikrintuose diskursuose, o kas šlampuoja savo ar kitų sėkmingus pavyzdžius ir pan. Nesakau, kad pastarieji būtinai mažiau reikšmingi, bet neretai įdomiau kalbėtis su tais, kurie eksperimentuoja, net jei tie eksperimentai ir ne visada nusiseka.

Ž. L.: Aiškiai buvo apibrėžta, kad tiesmukai socialinio ir politinio meno nebus. Tiesiog namų erdvėje ne-

įdomu tai matyti. Kritika – tai reakcija, o mes ieškojome teigiamo ir konstruktivo, naujų formų, darbų „procesų“. Kita vertus, rodėm tik labai naujus autorių darbus, kas, mano požiūriu, yra pozityvu, nes tai, ką matome muziejuose ar meno centruose, paprastai yra kelerių metų senumo produktai. Naujas darbas ar kūrinys, kuris dar tebekuriamas, yra labiau pažėidžiamas, bet kartu ir jautresnis. Gražu, jei pavyksta parodyti tai, dėl ko kas nors negali miegoti, tebe- mąsto, dėlioja, jaudinasi ir kuria. Pusė menininkų buvo pakviesta iš kitų šalių, kuo labai didžiuojamės, būdami dėkingi Kultūros rėmimo fondui.

Erdvės atidaromos įvairiais tikslais: vienos skirtos pačių iniciatorių raiškiai ir jos sklaidai, kitos, kaip jūsų, orientuotos į kitus, platų pritaikymą ir atviro proceso skatinimą. „Maloniojoje“ nebuvo nė vienos Ūlos kuruotos konceptualios grupinės parodos ir nė vieno Žilvino kūrinių pristatymo – patalpų neprivatizavote. Savo idėjas abu sėkmingai realizuojate kitur. Aš pati jus puikiai suprantu ir šia pozicija žaviuosi, bet būtų gerai išgirsti jūsų motyvaciją ir argumentus.

Ū. T.: Nepavadinčiau „Maloniojoje“ mūsų vykdytų renginių visiškai atviru procesu. Patys sprendėme, kokius atrinksim menininkus ir parodas, kontroliavome kokybę. Todėl dažnai, padėdami autoriams sugalvoti parodos idėją, atrinkti kūrinius, juos išeksponuoti, mes kuruodavome arba bendradarbiauodavome. Manau, kartais netgi per mažai, į kai kurias parodas reikėjo dar daugiau įsikišti. „Maloniosios“ erdvė labai sudėtinga meno kūriniams eksponuoti. Kai kurie menininkai, pavyzdžiui, airės Nicole Ward ir Anna Clawson, atvažiuodavo turėdami centimetrus subraižytą parodos planą, bet pradėję eksponuoti suprastavo, kad viską reikės keisti. Todėl dažnai kartu dirbdavome prie ekspozicijos. Aišku, buvo parodų, kaip Inos Budrytės, Mindaugo Navako

Inos Budrytės ekspozicijos fragmentas

Juhos Pekkos Matiaso Laakkono ekspozicijos fragmentas

R. NARKAUS NUOTRAUKOS

ar Gretel Weyer, kai menininkai visiškai tiksliai iš anksto žinojo, kaip rodyti savo kūrinius. Bet daugelyje „Maloniojoje“ vykusių parodų mūsų pačių būdavo labai daug. Kaip ir parodų atidarymuose, kurių kiekvienas buvo skirtingas, priklausomai nuo parodų rengiančio menininko ir parodos pobūdžio. Jie netgi pritraukdavo visiškai skirtingą publiką.

Mes irgi daug ko išmokome dirbdami su tokiu specifiniu formatu. Kai bandai ką nors organizuoti neformaliai, lyg „kviesdamas į svečius“, gerokai asmeniškiau bendrauji ir su menininkais, ir su žiūrovais, o kartu tau tenka ir daugiau atsakomybės. Todėl po dvejų metų nusprendėme šią atsakomybę perleisti kam nors kitam, nes norėjosi išlaikyti kokybę, o tiek pat energijos šiai vietai skirti nebegalėjome. Man labai patiko dirbti su mažomis, dažniausiai solo parodomis, vieno kūrinio parodomis. Jos aiškiai aprėpiamos. Jeigu žiūrovas sugaista laiko ateiti iki „Maloniosios“, jis tikrai praleidžia čia pusvalandį ar valandą, apžiūri visus kūrinius, videofilms, namą, pasikalba su menininku ar kuo nors iš mūsų. Visa ta patirtis ir mums, ir jam tampa specifiniu laiku ir erdve, kuri dažnai labai kūrybiška.

Ž. L.: Per radiją neseniai girdėjau senovės kinų posakį, kad gyvenime viską reikia dalinti į tris dalis, iš kurių vienas trečdalis turėtų būti skirtas aplinkai kaip dovana. Darbas „Maloniojoje“ parodė, jog duoti yra įmanoma, o tai daryti malonu ir lengva. Tuomet jautiesi savarankiškas

ir iš tikrųjų darai tai, ką nori ir kaip nori. Tie dveji veiklos metai tikrai neatnešė jokių sunkumų ar dvejonų, atvirkščiai, visad atsirasdavo laiko ir energijos. O „Maloniojoje“ padaryti savo parodą būtų smagu.

Gal naujieji šeimininkai maloniai priims, dabar jau kaip svečią? Skelbiama, kad šių metų programa jau beveik sudaryta ir netrukus bus pavišinta, nors dar tebeprisiimami ir nauji pasiūlymai. Jums turbūt būtų nekokybiška komentuoti, bet kol kas į permainas žiūriu su įtampa. Pirmasis sąjungos prisistatymas yra ne tiek paroda, kiek performatyvi akcija – jūsų puoselėto „įsivietinimo“ joje nedaug, daugiau kolektyvinio chaoso, urmo, atsitiktinumų. Bet pamatysime, gal tiesiog susiformuos kita tradicija. Tik suklausau perskaičiusi teiginį, kad „projektų erdvė „Malonioji 6“ ir toliau išliks vienintelė Vilniuje vieta atvira įvairioms meninėms strategijoms“ (išskirta mano, – B. P.). Primena amžinojo LTMKS oponento Šiuolaikinio meno centro leidiniuose randamus būdvardžius apie save: „svarbiausia galerija“, „viena dinamiškiausių meno erdvių Europoje“, „naujausias, aktualiausias menas“. Be to, tarpdisciplininių sąjungų, bent jau turint omenyje pastaraisiais metais garsiai pasisakančių jos narių poziciją, asocijuojasi su „galios ir pasipriešinimo“ retorika, kuri padaro meninio gyvenimo viziją seklią ir vieną matę. Juk iš tikro joje kur kas

daugiau individualių sprendimų arba, jūsų žodžiais tariant, spalvų. Jūs neskelbėte lozungų ir programų, o tiesiog įsiterpėte į kontekstą, realiai papildydami jį tuo, ko jam visada stigo. „Įsivietinote“ ne tik į Žvėryno namo kambarius, bet ir į vietinę meno cirkuliacijos terpę, kartu vien lokalia aplinka nesiribodami. Ar neketinate savo veiklos pratęsti kitomis formomis? Juk tinklas apčiuoptas.

Ū. T.: Mes perleidome erdvę LTMKS ne todėl, kad tikimės, jog jie išlaikys mūsų „Maloniosios“ atmosferą. Greičiau atvirkščiai. Manėme, kad šiai vietai laikas keistis. Turėjome keletą idėjų, kam ši vieta galėtų būti įdomi ir kuo ji galėtų virsti, bet realiai tik tarpdisciplininių sąjungų atėjo su konkretesniu pasiūlymu. Šiek tiek skubėjome, nes labai nenorėjome „Maloniosios“ laikyti tuščios, juo labiau kad nežinome, kiek laiko dar tęsis galimybė šią vietą naudoti kaip viešą erdvę.

Neabejoju, kad nuo šiol čia vyks visai kitokie renginiai, nes mūsų ir šios organizacijos mastelis labai skiriasi, kitoks santykis su pačia vieta. Manau, kad LTMKS būtinai reikia atsigauti, jai priklauso daug įdomių žmonių. Galbūt nauja erdvė, tokia kaip „Malonioji“, galėtų tapti vienu iš aktyvių intensyviau judėti, susitikti, kažką kartu generuoti. Sąjunga jau turi veikiančią administracijos mašiną, tad gal jai nebus sunku valdyti šią erdvę. Kita vertus, esu tikra, kad čia reikia vieno ar dviejų žmonių, kurie asmeniškai imtųsi vietos valdymo, viešinimo, programos sudarymo ir pan., kitaip ši vieta taps niekieno ir renginiai bus pilki bei formalūs. Žilvinas oficialiai buvo įtrauktas į LTMKS parodų programos tarybą, tad galbūt kartais iš savo pusės vis dar galėsime ką nors pasiūlyti „Malonijai“.

Ž. L.: Manau, kad „Letmekoo“ rodytų ne tik savo narių, bet ir kitų, tarptautinių menininkų kūrinius bei iniciatyvas. Kad galeriją kažkas perėmė, tik džiaugiamės, nes tai reiškia, kad erdvė išlieka ir atsiranda intriga, kaip ji keisis ir kas iš jos bus ateityje. Kuo daugiau teigiamų skirtingų požiūrių – tuo sveikiau aplinkai ir yra įdomiau.

„Maloniosios 6“ atidarymo laiku įkūrėme VšĮ „Ūsai“, su šia organizacija planuojame kitus projektus. Galbūt pavyks susitikti vasarą senos architektūros ir gamtos apsuptyje.

KALBĖJOSI BIRUTĖ PANKŪNAITĖ

Į viską, kas praeina, žvelgiu ramiai

„Žiemos ekranų“ svečias Otaras Joselianis

Lietuvoje tęsiasi prancūzų kino dienos. Praėjusį savaitgalį Vilniuje viešėjo ir su žiūrovais susitiko Otaras Joselianis, kurio filmų retrospektyva papuošė „Žiemos ekranų“ programą. Pateikiame režisieriaus mintis, užrašytas spaudos konferencijoje, kuri šeštadienį vyko „Skalvijoje“.

Apie laisvę

Yra laisvė nuo kalėjimo, režimo, bet, pavyzdžiui, mano tėvas grįžęs iš gulago pasakė: „Dieve mano, čia dar blogiau“. Vadinamajame laisvajame pasaulyje negalima rūkyti. Yra daugybė draudimų... Mandagumo taisyklės. Mandagumas – tai tokia baisi mimikrija, savisauga, nelaidžianti kito kur nors toliau pasiųsti. Etiketas pirmiausia riboja savišios laisvę. Juk paaiškėjo, kad Sokratas laisvas nebuvo, demokratija jam lėmė mirtį. Manau, kad egzistuoja vidiniai laisvi žmonės. Kuo jie mažiau bendrauja su pasauliu, tuo geriau jaučiasi. Vienas iš vidinių laisviausių žmonių buvo Josifas Brodskis. Kad ir kur jis buvo, sugėbėdavo atsiriboti nuo pasaulio, atitolinti jį nuo savęs. Gruzinių etika liepia netrukdyti žmonėms, nes, manoma, jie jau ir taip susirūpinę faktu, kad atsidūrė šiame pasaulyje.

Apie kino kūrimą sovietų cenzūros ir prancūzų komercijos sąlygomis

Visur yra cenzūra. Patį baisiausia – publikos cenzūra. Žinote, rašytojui ne taip ir svarbu, kokio skonio bus jo skaitytojas. Todėl Puškinas pasakė: „Кто б ни был ты, о мой читатель, Друг, недруг, я хочу с тобой. Рассататься нынче как приятель. Прости.“ O žiūrovas bruka savo nuomonę ir tai yra blogiau už ideologinę cenzūrą. Jis neišsilavinęs, jo prastas skonis. Prancūzijoje kino teatrų lankytojai dabar yra žmonės iki 25-erių metų. Jiems reikia vienodo maisto, todėl valgiaraštis labai paprastas. Todėl mano kolegoms jiems lyg „McDonald's“ siūlo tą patį. Jei duosi ką nors kitą, į kiną jie neis. Beje, Kanų festivalyje sudėtingo, gilaus Aleksejaus Germano filmo „Chrystaliovai, mašina!“ tiesiog nežiūrėjo. Jį rodė didžiulėje salėje, konkursinėje programoje, o žmonės tiesiog ėjo lauk. Todėl, kad prie tokio maisto jie nepratę. „Cenzūra“ įsijungė iškart. Jis paprašė manęs pažiūrėti. Man filmas labai patiko. Svarbiausia, kad jame yra ir konstrukcija, ir mintis. Vargšelis vaikščiojo viešbučio koridoriais ir nervinosi. Pasakiau jam, kad patiko, o jis: „Tikrai?“ – „Tikrai.“ – „Pripratau, kad į akis sako „Patiko“, o už nugaros, kad nepatiko.“ Patys supranta. Parodykite dabartiniam žiūrovui Orsono Welleso „Piliety Keiną“ – pabėgs iš salės. Parodykite Boriso Barneto „Prie mėlynosios jūros“ – išeis iš salės. Jiems išugdę prastą skonį. Kas? Prekybininkai. Mano kolegoms, dirbantys Holivude, blogesni už sovietinius režisierius, nes jie toliau klišių nieko nemato.

Otaras Joselianis Vilniuje

Deja, visi tie filmai sukurti pagal vieną paprastą, seniai žinomą schemą, dramaturgų vadinamą Prometejo kompleksu, kai vienas žmogus išgelbsti visą pasaulį. Kad ir kas nutiktų, jis vienas nugalė visą pasaulį. Su tokiu herojumi neišsilavinęs, nemąstantis, infantilus žiūrovas susitapatins ir nuspręs, kad šitaip gyventi lengviau. Amerikoje ginklus turėti leidžiama, tai toks pradės šaudyti į nekaltus žmones. Ir jei bankus jie apiplėšinėja nemokėdama, tai tik todėl, kad kartoja kine matytus vaizdus. Įdomiausia, kad toks žiūrovas negeba analizuoti, kas vyksta jo aplinkoje ir pasaulyje. Lione įvyko didžiulis skandalas. Teisė du bastūnus, vaikų akivaizdoje žiauriai išprievartavusius moterį. Teisme jie sakė: „Mes pažiūrėjome Kubricko „Priesukamą apelsiną“ ir išmokome.“ Cenzūra Holivude tapo visuotinė priimta chartija, skelbiančia, kas ga-

„Šantrapa“

lima ir ko negalima. Nes vaizduotės neturintis žiūrovas viskuo patikės ir po to nežinia ko pridirs.

Tačiau kita vertus, cenzūra yra linksmas dalykas. Be jos būtų nyku gyventi. Ypač jei kalbama apie ideologinę cenzūrą. Tai, kad gerų filmų nežiūri dauguma, gali būti ir privalumas. Gerų knygų juk taip pat niekas neskaity. Tačiau aišku, kad šių dienų jaunimas ne tik skaityti ir rašyti nebemoka, nes priprato prie dėžės, bet ir žalio supratimo neturi apie tai, ką žmonija sukūrė prieš mus. Nekalbu apie Homerą ir Sofoklį, Euripidą. Kalbu apie tai, kas buvo visai neseniai. Kalbu apie paprastus dalykus, apie Marką Twainą, Victorą Hugo, Maupassant'ą, Zolą, Tolstojų, Čechovą... Todėl toks žiūrovas cenzūroja ne tik kiną, bet ir bet kokią dvasinę raišką.

Todėl daugumai tarnaujantys mano kolegoms neišmano muzikos, tapybos, architektūros. Jie visiškai nesuvokia teatro, nes teatras nėra kinas, ir akis užmerkę verda šitą srėbalą tam žiūrovui, nes puikiai žino, kaip jį gaminti.

Sovietų Sąjungoje vis dėlto dirbti buvo lengviau. Aišku, bjauru buvo, bet lengviau nei žiūrovų cenzūros laikais, nes cenzoriai buvo išsilavinę žmonės, kurie pakluso sistemai kaip ir visi. Todėl tie žmonės gerbė Ilją Averbachą, Tarkovskį, Paradžanovą, nes nusibodo visi, kurie paklūsta ir daro, kaip reikia, todėl jie nesąmoningai palaikė ir Tarkovskį, ir Paradžanovą, ir kitus. Dar ir patardavo, kaip išvengti įmanomų kliūčių. Taigi, tai buvo linksma kino ir cenzūros sandrauga. Aišku, paskui kai kurių filmų neišleisdavo į ekranus, bet svarbiausia, kad juos nufilmuodavo. Duryms nebūdavo už-

nesugebėtų niekas. Atsisakiau. Dar siūlė statyti „Traviatą“. Atsakiau, kad „Traviatos“ man niekas nedraudė ir Sovietų Sąjungoje. Prodiuseriai būna skirtingi. Gerų yra nedaug, nes tai sunkus, kultūros išmanymo ir atsargaus santykio su kinematografu reikalaujantis darbas. Yra prodiuserių, kurie tiesiog ieško literatūros kūrinių ir žmonių, kurie galėtų juos ekranizuoti. O ekranizacija, patys žinote, blogiausias dalykas. Geriau jau nedaryti nieko. Gėda tiesiog. Jeigu knyga buvo prasta, tai prastą scenarijų mes ir patys galime parašyti. O jeigu gera – kyla grėsmė visiems laikams išniekinti kūrinių. Ne todėl, kad to norėtumėt, bet todėl, kad parodysite tai, kas su tekstu turi mažai bendro. Kiek yra „Anų Kareninų“? Aštuonios? Aišku, galima išmokyti Audrey Hepburn pasakyti „да, да“, bet...

Apie muziką

Tai, kas skamba, turi būti ekranizuota. Vėjas, traukinys, fortepijonas. Garso šaltinis turi būti aiškus ir suprantamas. Bet tai – ne muzika. Amerikietiškuose filmuose muzika praneša apie visus pavojus, padeda suprasti sudėtingesnes vietas. Muzikos kaip ramento, lazdos invalidui man nereikia. Man jos reikia kaip spalvos, kuri atliepia mūsų pasaulį. Nenoriu naudoti ir to, kas šiandien vadinama muzika, kai kurti ir bebalsiai dainininkai stovi prie mikrofono, o už jų dar kas nors šokinėja. Įdomiausia, kad to pasiklausyti susirenka šimtai tūkstančių žmonių, jie mojuoja rankomis.

Apie dabartinį Gruzijos kiną

Labai juo džiaugiuosi. Yra dvi merginos ir du vaikinai. Puikūs. Pavyzdžiui, vienas kuria trilerį, bet su gilia, tragiška mintimi. Tačiau kartu ir linksma. Taigi vėl gruziniškas kinas.

Apie stambų planą

Stambus planas taip priartina aktorius individualumą, kad išnyksta personažas. Kodėl visi politikai televizijoje žlunga? Dėl stambaus plano. Paslėpti neįmanoma nieko. Ir snukis ne tas, ir žvilgsnis kažkur bėginėja, ir lūpas laižo, ir nosį liečia, ir matai, kad meluoja. O iš toli – visai kitas reikalas. Stambus planas nėra nusikaltimas, tačiau aš jo nenaudoju.

Apie filmavimo procesą

Nori nufilmuoti viską, tačiau visko negali. Ant sienos turiu prisiklijavęs raštelį, ką norėčiau nufilmuoti. Filmavimo pradžioje viskas chaotiška. Kaip marmure pamatyti skulptūrą ir išlaisvinti ją nuo visko, kas nereikalinga? O akmuo nenori tapti skulptūra, priešinasi. Su filmavimo grupe, kur kiekvienas žmogus turi savo skonį ir biografiją, taip pat tenka kovoti. Amžinai daroma ne tai, ko norėtumė. Prancūzijoje, beje, turėjau nuostabią komandą. Dailininką Emmanuëlį de Chauvigny,

operatorių Williamą Lubtchansky. Jis buvo labai griežtas, bet ilgai radome bendrą kalbą. Vis dėlto kine dirbti bjauru. Nesibaigianti „chaltūra“, kuri kenkia nervams. Bet iš viso to kartais kažkas išeina. Svarbiausia, kad jie gertų. Blaivininkų nenoriu.

Apie garsius aktorius

Man siūlė daryti filmą su Meryl Streep. Negaliu. Ji jau tiek vaidmenų suvaidino, kad jai su tuo šleifu įžengus mano filmo neliktų. Jai jis būtų kaip dar vienas papuošaliukas ar kailinukai, o filmo nebebūtų, nes ji pernelyg žinoma.

Apie liūdną žvilgsnį į žmoniją

Į viską, kas praeina, žvelgiu ne su liūdesiu, o ramiai. Tai tiesiog faktas. „Drugelių medžioklėje“ viską užima japonai, ir tai labai gerai. Jie taip pat važinėja dviračiais. Visados manome, kad tai, kas buvo anksčiau, buvo puiku. Nieko ten gero nebuvo. Buvo žiaurūs laikai. Kai man pasakoja apie *Belle époque* Prancūzijoje, aš galvoju: „Tai jau tikrai.“ Nuo gėrimo visi vaikščiojo mėlyni. Juk tai ne tik gėrimas, tai – nuodai. Prieš dešimt metų buvo švenčiamos 200-osios Didžiosios Prancūzijos revoliucijos metinės. Didelė šventė. Televizijoje paklausė, ką apie šią šventę galvoju. Atsakiau klausimu: „Ar nebūtų geriau gedėti? Kaip jums ne gėda? Pusė šalies nužudyta, ir kas iš to gero? Jūs džiaugiatės tuo, ką dabar turite? Manote, kad Liudvikas XVI buvo kvailys? Nukirtote galvą žmogui, dariusiam laikrodžius. Nenorėjo jis būti nei caru, nei karaliumi.“ Mes taip pat turėjome carą, kuris šaudė į varnas. Todėl, matyt, įvyko Spalio revoliucija. Viduramžiais – inkvizicija, vėliau Amerikoje sunaikintos kultūros. Rusija uoliai naikino gruzinišką gyvenimo būdą. Jie taip ir nesuprato, kad turėti – gerai, o neturėti – dar geriau. Naujieji rusai to nesupranta. Geriau savo atiduoti. Nes tai, ko neatiduosi, pražus.

Apie Joseliano filmų žiūrėjimą

Prašau, nežiūrėkite mano filmo skaitydami subtitrus. Tai labai trukdo. Stengiausi kurti kiną, o ne radiją. Iš esmės versti galima, bet svarbiausia tai, kas vyksta viršuje, ekrane. Apie ką jie ten kalba, mano galva, turėtų būti ir taip aišku. Nes kai jūs žiūrite į apačią, jūs nežiūrite ten. O aš, vargšelis, filmą montavau tam, kad jūs jį žiūrėtumėte. Ne tam, kad klausytumėtės ir suprastumėt. Reikia suprasti, kas vyksta, kodėl vyksta, o jei ko nors nesupranta, tada žvilgtelkite į subtitrus. Nors tai vargu ar padės. Tai neturi jokios reikšmės. Nes kinematografas yra vaizdas ir garsas, o ne vaizdas ir žodžiai. Ne plepalai. Ne pokalbiukai. Gal nesupranta kalbos galima suprasti net daugiau.

UŽRAŠĖ AGNĖ MACKEVIČIŪTĖ

Saulės nudeginti

Nauji filmai – „Šeimos albumas: rugpjūtis“

Živilė Pipinytė

Amerikiečių dramaturgija garsėja šeimos gyvenimo melą vaizduojančiomis pjesėmis. Neatsitiktinai ir Tracy Lettso drama „Rugpjūtis Oseidžo grafystėje“ sulaukė Pulitzerio premijos ir triumfo Brodvėjaus scenoje. Brodvėjaus šlove apdovano-ti dramaturgai ne kartą gelbėjo kinematografininkus. Taip atsitiko ir ši kartą. Pjesės pagrindu sukurta Johno Wellso tragikomedija „**Šeimos albumas: rugpjūtis**“ („August: Osage Country“, JAV, 2013) sprogte sprogsta nuo konfliktų, netikėtų, nors ir logiškų, siužeto posūkių, įtampas ir beveik antikinių personažų tragedijų. Tiesa, personažai – iš pirmo žvilgsnio patys kasdieniškiausi: tai į poeto Beverlio Vestono (Sam Shepard) laidotuves Oklahomos užkampyje susirinkusi šeima. Kiekvienas jų – neišsipildžiusių ambicijų, nemeilės, atstūmimo dramų išgyvenantys žmonės. Todėl filme visko gal net ir per daug: tėvo alkoholizmas, vėžiu sergančios motinos narkomanija, incestas, santuokinė neištikimybė... Visai nekeista, kad kaitinant rugpjūčio saulei namuose prie gedulingų pietų stalo prasideda santykių aiškinimasis ir ima kristi kaukės.

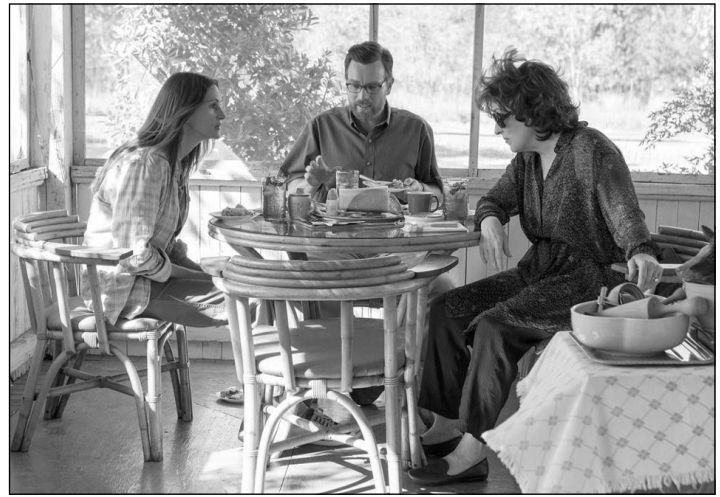
Regis, Wellsas nuo pat pradžių be išlygų paklūsta dramaturgui ir aktoriams, kurių kiekvienas naudoja-si proga surengti benefisą. Pirmau-ja, žinoma, Meryl Streep. Violeta Veston ji vaidina bravūriškai nuo pat pirmojo pasirodymo kadre, kai rytą nusileidžia į vyro kabinetą ap-svaigusi nuo narkotikų, po chemo-terapijos vos atžėlusiais plaukais, valdinga, bet kartu ir apgailėtina, baisi, bet ir neįtikėtinai įžvalgi. Streep kuria savo herojė nuolat balansuo-dama ties satyros riba: jos Violeta net beviltiškoje padėtyje išsaugo hu-moro jausmą. Ji, regis, didžiuojasi savo begaliniu egoizmu, tuo, kad nuo jos akių nepasislėps nė menkiausia artimųjų gyvenimo detalė. Aktorė tai vaidina nuolat keisdama intonaciją. Violeta suvokia savo kaltę, bet nuolat ieško pasiteisinimo arba bando tą kaltę suversti kitiems ir pirmiausia vyriausiajai dukteriai Barbarai. Vaikystėje nesulaukusi motinos meilės ir patyrusi skurdą, Violeta įsitiki-nusi, kad dukterų vaikystė turėjo būti laiminga. Ši jos tikėjimą atskleidžia puikiai suvaidinta, bet holivudiškai gana iliustratyvi Violetos pasakojimo apie vaikystės svajonę – batus – scena.

Netikėtai lygiavertis filme Streep ir Julios Roberts duetas. Išaugusi iš

romantiškų herojų Roberts neslepia keturiasdešimtmetės raukšlių ir kuria stiprios, valingos Barbaros cha-rakterį. Nors iš pradžių gali pasirodyti, kad depresijos, vyro Bilo (Ewan McGregor) neištikimybės ir paauglės dukters Džinos (Abigail Breslin) elgesio iškankinta Barbara – neurotiška ir pažeidžiama, ji vienintelė išdrįsta pasipriešinti motinai. Filmui įpu-sėjus Barbara vis labiau atsiskleidžia: supranti, kad vaikystėje jai teko savo kailiu patirti visus narkomanės motinos ekscesus, kad apsisprendimas pa-likti tėvus atrodė vienintelis išsigelbė-jimas. Filmo pabaigoje Barbara bus vėl priversta rinktis. Tą būtinybę apsi-spręsti Roberts kuria itin subtiliai, kaip tikrąją tapimo savimi dramą.

Panašias metamorfozes patirs ir kitos dvi seserys. Moteriškų žurnalaų tekstus apie sėkmę ir laimę įkvėp-tai kartojanti Juliette Lewis Karen filmo pradžioje atrodo tiesiog idio-tė, nematanti savo naujojo sužadė-tinio – prasimušėlio Stivo (Dermot Mulroney) esmės. Tačiau Lewis „apaugina“ savo herojė vis naujomis, tegu ir mikroskopiškais, deta-lėmis, kad parodytų – vaikystė ir jai paliko negyjančių žaizdų.

Tėvų nepalikusi Aivė (Julianne Nicholson) iš pradžių, regis, tyliai išgyvena savo nesusklostusius asme-

ninį gyvenimą ir nuolatinės motinos pastabas. Tačiau ir ji jau apsisprendė pradėti naują gyvenimą su pusbroliu, kurį visi vadina mažuojū Čarlzu. Benedictas Cumberbatchas įkvėptai suvaidino nevykėlį, prislėgtą nuolatinių motinos priekaištų trisdešimtmetį, kuris liguistai nepasitiki sa-vimi. Vos keliuose filmo epizoduose aktorius atskleidžia personažo dra-mą, jo bejėgiškumą, pasmerktumą. Viena nuostabiausių „Šeimos albu-mo: rugpjūtis“ scenų, beje, sukliant ištarimą, kad taip autoriai bando išsaugoti šeimos mitą, kurį visą filmą griauina Vestonai, – kai į lai-dotuves pavėlavusių sūnų pasitikęs tėvas Čarlzas (tokio Chriso Cooperio dar neteko matyti) bando jam sugrą-žinti pasitikėjimą savimi. Tėvo meilės, sugebėjimo suprasti ir palaikyti sūnų scena neįtikėtina jautri, inty-mi ir bene vienintelė, kur gali pama-tyti nuoširdžią meilę. Tą, kurios jam pašykštėjo motina Metė Fei (Mar-

go Martindale) – plepi ir netikėtai dar vieną paslėptą šeimos dramą at-avėrusi Violetos sesuo.

Ir dramaturgas, ir režisierius, re-gis, pabrėžtinai stengiasi likti viso to šeimos pragaro stebėtojais, ne-teisti, nevertinti ir, sakyčiau, susita-patinti su indėne Džona (Misty Up-ham), kurią prieš mirtį prižiūrėti Violetos pasamdė Beverlis. Džona stebi šeiminių gyvenimą nesiste-bėdama, nesikišdama. Ji sureaguos tik vieną kartą, kai Stivas ims kabi-nėtis prie paauglės. Džonos pabrėž-tinas „normalumas“ iš dalies ir „irė-mina“ Vestonų šeimos psichodramą.

Kita vertus, Wellsas ir nesisten-gia slėpti, kad „Šeimos albumas: rugpjūtis“ – pjesės ekranizacija. Bet jis gana subtiliai kuria Oklahomos užkampio atmosferą: begalinės saulės išdegintos lygumos, ryški šviesa tik pabrėžia personažų pasaulį. Tik Barbaros žvilgsnis filmo pabaigoje žadina viltį. Kaip be jos?

Filmai keičiasi kartu

Krėslė prie televizoriaus

Aleksejus Balabanovo „**Brolis**“ (TV1, vasario 3 d. 21 val.) – iš tų re-tų filmų, kurie įamžina laiko kaitą. Iš tų, kurie tikrai nusipelnė būti va-dinami kultiniais. 1997-aisiais pasi-rodęs ekranuose, „Brolis“ sukėlė di-džiules diskusijas, buvo kaltintas rusišku šovinizmu, bet pelnė nuo-širdžią žiūrovų meilę. Tai suprantama, nes pagrindinis filmo herojus – iš armijos demobilizuotas Danila Bagrovas (Sergejus Bodrovas jau-nesnysis) ne tik atspindėjo keisto dešimtmečio, kurį rusai dabar va-dina „bloguoju“, nuotaikas, bet ir buvo tikrasis laikų, kai viena geidžia-miausių ir labiausiai mitologizuotų „profesijų“ Rusijoje tapo samdomas žudikas, didvyris. Dar jis atspindėjo ir situaciją, kurioje atsидūrė ambi-cingasis rusų kinas – „Brolis“ biu-džetas, švelniai tariant, menkas. Jis buvo nufilmuotas per mėnesį, bet gal būtent todėl, kad pinigų niekam neužteko, dabar „Brolis“ taip tiks-liai perteikia „tarpulaikio“, kai se-nasis gyvenimas griūva ir kartu ran-dasi dar nesuvoktas naujasis, dvasia. Muzikiniu šio laiko atitikmeniu po filmo premjeros tapo grupės „Nauti-lus Pompilius“ muzika.

Danila neranda sau vietos gim-tojoje provincijoje. Žlugus Sovietų Sąjungai, gyvenimas pasikeitė net čia. Vaikinas vyksta į degradavusios tikrovės simboliu filme netikėtai pa-

rodytą Peterburgą, kur įsikūrė vy-resnysis brolis. Paaiškėja, kad bro-lis – samdomas žudikas. Netrukus Danilai teks nuspręsti, kaip ir kur gyventi, kaip įgyvendinti keistą mi-siją – tapti blogio angelu naikinto-ju. Juk neatsitiktinai jo vardas reiškia „Mano teisėjas yra Dievas“.

Iš pradžių „Brolis“ neskatino ieš-koti filosofinių prasmų ir potekusių. Jų atsirado vėliau, ypač po tragiškos Sergejaus Bodrovo jaunesniojo mir-ties Kaukazo kalnuose. Tačiau da-bar, kai visa pernai mirusio Balaba-novo kūryba lyg ant delno, akivaizdu, kad filosofinis kinas ir buvo jo tiks-las. Į jį režisierius ėjo nuosekliai. Pradėjęs nuo įmantrių Samuelio Becketto ir Franzo Kafkos ekraniza-cijų, jis gryno filmų kalbą iki pat pas-kutinųjų (tarsi nujaučiant artėjančią mirtį) savo filosofinių parabolijų „Kū-rikas“ bei „Ir aš noriu“. Prisipažinsiu, pastaruosius filmus mėgstu labiausiai, bet kuo ilgiau gyvenu, tuo aiškiau suprantu, kad filmai keičiasi kartu su mumis. Todėl net smalsu, koks pirmadienį bus „Brolis“.

Kad ir kaip būtų keista, Danilą primena filmo „**Pastorius su kulkos-vaidžiu**“ (TV3, vasario 1 d. 00.50) he-rojus Semas (Gerard Butler). Bu-vęs nusikaltėlis, piktnaudžiavęs narkotikais ir alkoholiu, išeina iš ka-lėjimo ir ima keistis sutikęs striptizo šokėją Lin (Michelle Monaghan).

Jiems gimsta duktė, o netrukus abu atsiverčia į tikėjimą. Semas pradeda daryti gerus darbus ir nusprendžia vykti į Afriką gelbėti vaikų. Savo globotinius jis pasirengęs ginti net ginklu...

Likimo ironija, bet tokio „teisin-go“ siužeto filmas sukurtas pagal buvusio narkotikų platintojo Samo Childerso, kuris kartu su žmona 1998 m. Sudane įkūrė kaimelį vai-kams ir fondą „The Angels of East Africa“, autobiografiją. Matyt, todėl ji ir sudomino režisierių Marčą Forsterį, kuris yra sukūręs ne tik fil-mą apie Džeimso Bondo nuotykius ar „Pasaulių karą Z“, bet ir tikro *art house* pavyzdžių – filmus „Monstrų balius“ ar „Svajotojas“.

Gavino O’Konnoro filmas „**Pui-kybė ir garbė**“ (LNK, 5 d. 22 val.) – dar viena variacija brolių, kaltės ir jos atpirkimo tema. Pagrindinis fil-mo herojus – Niujorko policininkais Rėjus. Kelios jo šeimos kartos dir-bo policijoje, tad nuo vaikystės jis buvo auklėjamas „Tarnauti ir ginti“ dvasia. Tačiau nepavykusi kovos su narkotikais poskyrio akcija, kai už-pulti keturi policininkai, sužadina Rėjus įtarimus, kad į neaiškius santykius su nusikaltėliais įsipainio-jęs jo vyresnysis brolis. Rėjui teks rinktis – šeima ar garbė. Be ameri-kiečių kinui įprastos korumpuotų policininkų temos, „Puikybė ir gar-

„Brolis“

bė“ turi ir didelį privalumą – akto-rius Edwardą Nortoną, Coliną Far-rellą ir Joną Voightą.

Tačiau jei norite paganyti akis į gražiąją Keirą Knightley ar prisiminti kerinčią Jane Austin romanų atmosferą, geriau pažiūrėkite Joe Wrighto (to, kuris pernai ekranizavo „Aną Kareniną“) 2005 m. filmą „**Pui-kybė ir prietariai**“ (TV1, 1 d. 21 val.). Pasakojimas apie penkias seseris Be-net, kurios XVIII a. turi tik vieną lai-mingo gyvenimo kelią – sėkmingai ištekėti, apie nuostabųjį poną Dar-sį, yra geriausia, ko galima sulaukti niūrų žiemos šeštadienio vakarą.

Jei mėgstate anglų humorą, ne-praleiskite „Elito kine“ (LRT Kultū-ra, 5 d. 21 val.) rodamos Chriso Mor-

riso satyros „**Keturi liūtai**“ (2010). Fil-mo herojai – keturi musulmonai, gy-venantys Anglijoje. Kiekvienas jų nori išgarsėti ir atkeršyti islamo prie-šams, kapitalistams, sionistams ir ki-tokiems niekšams. Jie pasirengę bet kokiam teroro aktui, bet nežino, nuo ko reikėtų pradėti. Juolab kad ir mir-ti, jei visai atvirai, nesinorėtų.

„Keturių liūtų“ personažų infan-tilumas ir kvailumas atrodo neišse-miami. Bet filmas nuosekliai įrodo, kad kvailumas būna mirtinai pavojingas. Šią tiesą reikėtų suprasti ir kai kuriems lietuvių politikams ra-dikalams ar jais besizavintiems nai-vuoliams.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

„Šeimos albumas: rugpjūtis“

Savaitės filmai

Amerikietiška afera ****

Ką tik trimis „Aukšniais gaubliais“ (už geriausią komediją, geriausiai komedijos aktoarei – Amy Adams ir geriausiai antrojo plano aktoarei – Jennifer Lawrence) apdovanotas Davido O. Russello filmas pasakoja apie 8-ojo dešimtmečio pabaigoje ir 9-ojo dešimtmečio pradžioje FTB vykdytą specialiąją operaciją „Abscam“. Operacijos tikslas buvo išsiaiškinti nelegalią prekybą menų šedevrais. FTB bendradarbis šioje operacijoje buvo sukčius ir jo partnerė. Jie turėjo tapti vogtų menų vertybių vagių ir pirkėjų iš Artimųjų Rytų tarpininkais. Tačiau operacija atskleidė ir neregėto masto politikų korupciją. Filme taip pat vaidina Christianas Bale’as, Bradley’s Cooperis, Jeremy Renneris, Jackas Hustonas, Michaelas Pena (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Džekas Rajanas: šešėlių užverbuotas **

Populiarių romanų apie šnipus autoriaus Tomo Clancy sukurtas CŽV analitikas Džekas Rajanas šiame filme atsidurs Maskvoje. Uždavinys paprastas – patikrinti rusų milijardieriaus Viktoro Čerevino kompanijos operacijas. Tačiau pasikėsinama Džeką užmušti ir jis turi gintis, prisiminti armijoje įgytus įgūdžius ir elgtis kaip tikras specialusis agentas. Atsitiktinai Džekas sužino, kad jo darbdavys kartu su rusų vyriausybe planuoja teroro aktą, neišvengiamai sukelsiantį pasaulinį chaosą. Laimė, Džekas nėra vienas: jam padeda patyręs karininkas Harperis ir netikėtai Maskvoje atsidūrusi žmona Ketė. Filme, kurį sukūrė Shakespeare’o žinovas, aktorius ir režisierius Kennethas Branagh, vaidina Chrisas Pine’as, Keira Knightley, Kevinas Costneris, sau režisierius paskyrė milijardieriaus vaidmenį (JAV, Rusija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Išgelbėti poną Benksą ****

Pasakojimas apie tai, kaip galingasis Waltas Disney’us 20 metų įkalbinėjo Pamela L. Travers parduoti jam knygos apie Merę Popins teises, Johno Lee Hancocko filme pavirto žavia, malonia, sentimentalija, gal šiek tiek „cukruota“ istorija. Bet tai nestebina, juk Disney’us buvo įsitikinęs, kad gyvenimas pernelyg liūdnas, todėl ekrane jį reikia pagražinti. Veiksmas prasideda, kai 7-ojo dešimtmečio pradžioje rašytoja pagaliau atvyksta į Los Andželą deryboms. Jos reikalavimai milžiniški ir ne visai įgyvendinami (koks gali būti filmas vaikams be dainų?), bet prodiuseris įtikinėja, argumentuoja, aiškina, nes jis pažadėjo savo vaikams ekranizuoti knygą. Komiškos derybos – tik viena filmo dalis. Kita ir daug dramatiškesnė – rašytojos vaikystės prisiminimai, paaiškinantys, iš ko gimė jos garsioji knyga. Įdomu stebėti ir dviejų kultūrų susidūrimą: Emmos Thomson suvaidinta rašytoja įpratusi kurti vienatvėje, jai artimas anglų formalumas, klasikinės kultūros konvencijos. Tomo Hankso Disncėjus garbina darbą kolektyve, jis paslankus, linkęs į kompromisus ir nuoširdžiai žavisi savo paties kuriamu kiču. Taip pat filme vaidina Colinas Farrellas, Ruth Wilson, Paulas Giamatti (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Šeimos albumas: rugpjūtis ****

Kupinas sarkastiško humoro žvilgsnis į sudėtingus motinos (Meryl Streep) ir trijų suaugusių dukterų (Julia Roberts, Juliette Lewis, Julianne Nicholson) santykius. Dukterys paliko šeimą, kad būtų kuo toliau nuo artimųjų ir praeities. Tačiau vieną dieną jos yra priverstos grįžti ir pagaliau suvokti jausmus, kurie kadaise privedė prie konfliktų. Johno Wellso filmas pasakoja (kartais gal pernelyg jausmingai) universalią istoriją apie šeimos ryšius. Jame yra daug nemalonių tiesos, bet ir viltis, kad kartu išgyventa krizė padės filmo herojėms išspręsti su praeitimi susijusias problemas. Papildoma žvaigždutė už įsimenantį aktorių ansamblį: filme taip pat vaidina Chrisas Cooperis, Ewanas McGregoras, Margo Martindale, Samas Shepardas, Dermotas Mulrony (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

31–II. 6 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 12.30, 15, 19.40, 22 val.
Išgelbėti poną Benksą (JAV) – 12.15, 15.30, 18.15, 21 val.
31–II. 4, 6 d. – Džekas Rajanas: šešėlių užverbuotas (JAV, Rusija) – 11.45, 14.10, 16.35, 19, 21.30; 5 d. – 11.45, 14.10, 16.35, 19.30, 21.30
31–II. 6 d. – Čempionai (Rusija) – 15.30, 18, 20.30
6 d. – Valentinas už 2rų (rež. E. Kubilius) – 11, 13.45, 16.30, 19.15, 22 val.
II. 2 d. – L. Desiatnikovo „Prarastosios iliuzijos“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Maskvos didžiojo teatro – 17 val.

8 d. – A. Dvoržako „Undinė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitenos operos – 19.55
31–II. 3, 5 d. – Redirected / už Lietuvą (rež. E. Vėlyvis) – 11, 13.45, 15.15, 16.30, 18.15, 19.15, 21.50, 21 val.; 4 d. – 11, 13.45, 15.15, 18.15, 19.15, 21.50, 21 val.; 6 d. – 11, 13.45, 16.30, 19.15, 21.50
31, II. 1, 3–6 d. – Aš, Frankenšteinas (3D, JAV, Australija) – 14, 16.05, 18.45, 21.20; II. 2 d. – 14, 18.45, 21.20

31–II. 4, 6 d. – Amerikietiška afera (JAV) – 15, 18.30, 21 val.; 5 d. – 15, 18, 21 val.
31–II. 6 d. – Ledo šalis (3D, JAV) – 11.15, 13.40, 16.20
II. 1, 2 d. – Ledo šalis (JAV) – 12.15 (lietuvių k.); 31, II. 1, 3–6 d. – 14.45 (originalo k.)
31–II. 6 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 11, 15.20
II. 2 d. – Narsusis riteris Justinas (3D, Ispanija) – 13.10, 17.30; 2 d. – 13.10, 16.05

31–II. 6 d. – Šeimos albumas: rugpjūtis (JAV) – 17.45, 20.30; Kaip pavogti žmoną (rež. D. Ulvydas) – 17.15, 21.45
II. 1, 2 d. – Pasivaikščiojimas su dinozaurais (3D, JAV) – 11.45
31–II. 3, 6 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 18.30
31–II. 3, 5, 6 d. – 47 roninai (3D, JAV) – 21.30
31, II. 1, 3, 6 d. – Meilė Niujorke 3: žmonos atostogose (Rusija) – 19.30
II. 1, 2 d. – Kalakutai: atgal į ateitį (JAV) – 12.30

Cinemas Akropolis

31–II. 6 d. – Džekas Rajanas: šešėlių užverbuotas (JAV, Rusija) – 11.45, 14.05, 16.30, 19.20, 21.40
Išgelbėti poną Benksą (JAV) – 12.15, 15, 18, 20.45
Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 14.30, 17, 19.40
Čempionai (Rusija) – 18.15, 20.30
6 d. – Valentinas už 2rų (rež. E. Kubilius) – 10.30, 13.15, 16, 18.45, 21.30
31–II. 5 d. – Redirected / už Lietuvą (rež. E. Vėlyvis) – 11, 13.30, 15.45, 16.45, 18.30, 21.15, 21.50; 6 d. – 15.45, 16.45, 18.30, 21.15, 21.50
31–II. 6 d. – Aš, Frankenšteinas (3D, JAV, Australija) – 12.45, 15.15, 17.45, 20.15
31–II. 5 d. – Narsusis riteris Justinas (3D, Ispanija) – 11.15, 13.45, 16 val.
31–II. 5 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 10.15, 12.15; 6 d. – 10.15, 11.15, 12.15, 13.45, 16 val.
31, II. 3–5 d. – Ledo šalis (JAV) – 13.15, 16.15; II. 1, 2 d. – 10.45, 13.15, 16.15; 6 d. – 13.15
31–II. 6 d. – Ledo šalis (3D, JAV) – 11.30, 14.15
31–II. 5 d. – Šeimos albumas: rugpjūtis (JAV) – 18.45
31–II. 6 d. – Amerikietiška afera (JAV) – 21.30
Pasivaikščiojimas su dinozaurais (3D, JAV) – 10.30

31–II. 4, 6 d. – Kaip pavogti žmoną (rež. D. Ulvydas) – 19 val.
31–II. 6 d. – Meilė Niujorke 3: žmonos atostogose (Rusija) – 21.15

„Skalvijos“ kino centras

Prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranai“
31 d. – Hiroshima, mano meile (Prancūzija, Japonija) – 17.10
31 d. – Gyveno strazdas giesmininkas (Gruzija) – 19 val.
II. 1 d. – Meilei nereikia žodžių (JAV) – 15.30; 2 d. – 21.20; 3 d. – 17.10; 4 d. – 17.10; 5 d. – 20.50; 6 d. – 19 val.
31 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 20.40; II. 1 d. – 17.20; 2 d. – 15.10; 3 d. – 19 val.; 4 d. – 20.50; 5 d. – 19 val.; 6 d. – 20.50
1 d. – Detektyvas Daunas (Norvegija) – 19.10; 2 d. – 17 val.; 3 d. – 20.50; 4 d. – 19 val.; 5 d. – 17.10; 6 d. – 19 val.
1 d. – Ekskursantė (rež. – A. Juzėnas) – 21 val.; 3 d. – 15 val. (seansas senjorams)
2 d. – Kino klasikos vakaras. Baseinas (Prancūzija, Italija) – 18.50 (filmą pristatys A. Kancerevičiūtė)
Ciklas „Karlsono kinas“
1 d. – Didysis lokys (Danija) – 14 val.
2 d. – Ernestas ir Sestina: meškučio ir pelytės nuotykių (Prancūzija) – 13.30

Pasaka

31, II. 1 d. – Meilei nereikia žodžių (JAV) – 16 val.; 3, 5 d. – 17 val.; 4 d. – 21 val.
31 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 18 val.; II. 1 d. – 20.30; 2, 4 d. – 19.30; 3 d. – 19 val.; 5 d. – 19.15; 6 d. – 17.30
31 d. – Redirected / Už Lietuvą! (rež. E. Vėlyvis) – 19.45; II. 1 d. – 22.15; 2, 5 d. – 21.15; 3 d. – 21 val.; 4 d. – 21.30; 6 d. – 19.30
31 d. – Amerikietiška afera (JAV) – 22 val.; II. 1 d. – 19.15; 2, 3 d. – 20.30; 4 d. – 18 val.; 5 d. – 19 val.; 6 d. – 20.45
31 d. – Volterio Mičio slaptas gyvenimas (JAV) – 15.45; II. 1 d. – 14.15
31 d. – Šeimos albumas: rugpjūtis (JAV) – 21.15; II. 1, 3 d. – 18 val.; 2 d. – 15.15, 18 val.; 4 d. – 17 val.; 5 d. – 21.45; 6 d. – 15, 18.15
31 d. – Aš tuoj grįšiu (Prancūzija) – 17 val.; II. 1 d. – 19.30; 3 d. – 17.30, 19.30; 4, 5 d. – 19.45; 6 d. – 19 val.
31 d. – Virtuvė sielei (Vokietija) – 19 val.; II. 1 d. – 17 val.; 4 d. – 17.30

1 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14val.; 2 d. – 13.30
1 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 16.30; 2 d. – 15 val.; 6 d. – 15.30
1 d. – Purvas (D. Britanija) – 22 val.
1 d. – Magiškas Paryžius 3 (Prancūzija) – 15 val.; 2 d. – 19 val.; 5 d. – 18 val.; 6 d. – 16 val.
2 d. – Jauna ir graži (Prancūzija) – 17.45; 6 d. – 21.45
2 d. – Ledo šalis (JAV) – 13 val.
2 d. – Pasaulis yra didelis ir išsigelbėjimas slypi už kampo (Bulgarija, Slovėnija, Vengrija, Vokietija) – 17 val.
5 d. – Pusbroliai (Ispanija) – 17.30

Ozo kino salė

31 d. – Streikas (rež. R. Zabarasas) – 16 val.
31 d. – Lūžęs gyvenimo ratas (Belgija, Nyderlandai) – 18 val.
II. 1 d. – Samsara (JAV) – 14 val.
1 d. – Tylis naktis (rež. M. Martinonas) – 16 val.
4 d. – Nuodėminga aistra (Prancūzija, Vokietija) – 16 val.
4 d. – Pats baisiausias filmas 5 (JAV) – 18 val.
5 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 16 val.
5 d. – Išbadėjusių žaidynės (JAV) – 18 val.
6 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 16 val.
6 d. – Zero 2 (rež. E. Vėlyvis) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

31, II. 1 d. – Džekas Rajanas: šešėlių užverbuotas (JAV, Rusija) – 11, 13.15, 15.45, 19.10, 21.30, 23.45; 2–6 d. – 11, 13.15, 15.45, 19.10, 21.30
31, II. 1 d. – Išgelbėti poną Benksą (JAV) – 12.30, 15.15, 18, 20.45, 23.20; 2–6 d. – 12.30, 15.15, 18, 20.45
31, II. 1 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 15.30, 20.20, 22.30; 2–6 d. – 15.30, 20.20
6 d. – Valentinas už 2rų (rež. E. Kubilius) – 10.30, 13.15, 16, 18.45, 21.30
2 d. – L. Desiatnikovo „Prarastosios iliuzijos“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Maskvos didžiojo teatro – 17 val.
31, II. 1 d. – Redirected / už Lietuvą (rež. E. Vėlyvis) – 11, 13.25, 13.45, 16, 17.45, 18.40, 21.15, 20.30, 23, 23.50; 2–5 d. – 11, 13.25, 13.45, 16, 17.45, 18.40, 21.15, 20.30; 6 d. – 13.25, 16, 17.45, 18.40, 21.15
31, II. 1, 3–6 d. – Aš, Frankenšteinas (3D, JAV, Australija) – 15, 17.15, 19.30, 21.45; 2 d. – 17.15, 19.30, 21.45
31, II. 1, 3–5 d. – Ledo šalis (3D, JAV) – 11.30, 14, 16.45; 2 d. – 11.30, 14.50
II. 1, 2 d. – Ledo šalis (JAV) – 10.30, 13 val.; 6 d. – 11.30, 13, 14, 16.45
31–II. 5 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 10.15, 16.20; 6 d. – 10.15
31–II. 6 d. – Narsusis riteris Justinas (3D, Ispanija) – 11.15; Pasivaikščiojimas su dinozaurais (3D, JAV) – 10.45, 12.45
5, 6 d. – Kaip pavogti žmoną (rež. D. Ulvydas) – 18.20
31, II. 1, 3–6 d. – Šeimos albumas: rugpjūtis (JAV) – 18.15
31–II. 6 d. – Amerikietiška afera (JAV) – 21 val.

Romuva

31 d. – Dvi motinos (Prancūzija, Australija) – 17.30; 2 d. – 18 val.
31 d. – Prieš vidurnaktį (JAV) – 19.30
II. 1 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14 val.; 1 d. – trumpametražių filmų projektas „Užmesk akį“ – 17 val.
1 d. – Aš tuoj grįšiu (Prancūzija) – 20 val.; 2 d. – 16 val.; 2 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 14 val.

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

31–II. 6 d. – Džekas Rajanas: šešėlių užverbuotas (JAV, Rusija) – 10.45, 13.15, 15.45, 18.30, 21.15; Išgelbėti poną Benksą (JAV) – 14, 18.15, 21 val.; Čempionai (Rusija) – 19.15, 21.30; Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 14.45, 19.30
6 d. – Valentinas už 2rų (rež. E. Kubilius) – 10.30, 13.15, 16, 18.45, 21.30
2 d. – L. Desiatnikovo „Prarastosios iliuzijos“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Maskvos didžiojo teatro – 17 val.
31, II. 1, 3, 4 d. – Redirected / už Lietuvą (rež. E. Vėlyvis) – 13.45, 16.20, 18, 19, 21.40; 2, 5, 6 d. – 13.45, 16.20, 19, 21.40
31–II. 5 d. – Narsusis riteris Justinas (3D, Ispanija) – 11.15, 13, 16 val.; 6 d. – 11.15, 16 val.
31–II. 6 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 10.15, 12.30, 17.10; Ledo šalis (3D, JAV) – 11, 13.30
31, II. 3–6 d. – Ledo šalis (JAV) – 16.45; 1, 2 d. – 11.30, 16.45; 31, II. 1, 3–5 d. – Aš, Frankenšteinas (3D, JAV, Australija) – 15.30, 20.45; 2 d. – 20.45; 31–II. 6 d. – Kaip pavogti žmoną (rež. D. Ulvydas) – 21.50
31–II. 5 d. – Pasivaikščiojimas su dinozaurais (3D, JAV) – 10.30

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išėina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.
El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė
Remia LR Kultūros rėmimo fondas, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

